קונטרס היתר או הפקר - הקדמה

א. טרם נקדים מהם הגורמים שהביאו לכתיבת קונטרס זה, יש להעיר שלאורך הקונטרס קראנו לרבנים המתירים בשם '**המתירים**', כאשר אליבא דאמת היה צריך לקרוא להם '**המצדדים להיתר**', כיון שרובם ככולם לא כתבו דבריהם כפסק, אלא לחידודי כדרכה של תורה, או ללמד זכות על בנות ישראל וכיו"ב. אך בכ"ז הסכמנו להסתפק בהערה זו ולכתוב 'המתירים', משום הנוחות למען ירוץ הקורא.

ב. ישנה בעיה (ד"ז נאמר ע"י הרב אלישיב, כדלקמן) או חוסר מודעות שקיימת בעיקר אצל המתירים מחו"ל, שאין להם במודעות שנתינה רגע אחד עבור האליל, מבחינתם של הסוגדים זה נקרא שהדבר **ניתן** לאליל, וזה נחשב נתינה לכל דבר [מלבד שהוא מפורש ברשב"א דף נא, ד"ז מוכח מסוגיא ע"ז לב ע"ב, דכל מה דפליגי חכמים על ר"א, הוא האם סתם מחשבת עכו"ם לע"ז, אבל באופן **שפירש** ששוחט או מביא לע"ז, לכו"ע הוי תקרובת, אף שלוקח אח"כ את הבשר מהאליל לחוץ, כדאיתא התם]. מתירים אלו מזכירים באופן תדיר בתוך טענות ההיתר, את העובדה **שהפסל לא לוקח את השיער**, אלא הכמרים מוכרים אותו... וזה מה שהרב אלישיב אמר על רב אמריקאי אחד (שנכנס אליו בתדירות לבקשו שיתיר את השיער ההודי), שכיון שהוא אמריקאי הוא לא מאמין שיש **עובדי ע"ז** בהודו. ראו קובץ מס' 66. (מי שיודע, אמריקה היא האב טיפוס של 'קח ותן'. כלומר, לקיחה מוחשית, ונתינה מוחשית. הם לא מכירים בזה שאדם 'יתן' והדבר ישאר אצלו...).

ג. בעיה נוספת, הרבנים בחו"ל **שאלו בתחום זה את כמרי אמריקה**. הדבר ידוע שכמרי אמריקה לא מתגלחים לאליל ההינדו, ולמעשה הם מנוטרלים לגמרי מכל עקרונות דת ההינדו, יש בהם רק ייצוגיות בלבד, כפי כל דבר מיסטי באמריקה, שאין בו מקוריות כלל. מאמיני ההינדו שמתגלחים, כמו"כ הסָפרים והכמרים שבטמפלים בהודו, אומרים על כמרי אמריקה שהם רפורמים גמורים... (לשמיעה, ראו קובץ מס' 73).

ד. הרוב המוחלט של המתירים, כותבים שאינם מורים הלכה למעשה, אלא 'לפלפל כדרכה של תורה', או 'ללמד זכות על בנות ישראל' וכדו'. יוצא מן הכלל הרב רייטפארט שליט"א, שכתב ממש פסק להתיר, **אך מי שיעיין יראה שהנתונים שבאו לפניו לגבי דת ההינדו היו שגויים רמה אחת מעל כולם**.

ה. כאשר גילינו שהנתונים שבאו לפני המתירים היו שגויים, החלטנו ללמוד את הסוגיות בעיון, מתוך דיבוק חברים וליבון הדברים לפני גדולי ההוראה, **ולבדוק האם דברי המתירים קיימים אף כנגד הנתונים האמיתיים**. סיבה נוספת המריצה אותנו לגשת למלאכה, שחלק מהמתירים הודיעו ברורות שחייבים להישען על איזה היתר, אף אם הוא קלוש, כיון שאין ברירה. **כלומר, חבישת מטפחת אינה בשיקול אצלם**. בשלב זה הבנו שאנו כבני תורה היודעים שאם הפאה אסורה משום תקרובת, או חשש תקרובת, יש

אפשרות ללבוש מטפחת, הרי שמוטל עלינו לבדוק את הטענות שלהם להיתר, **האם יש בהם כדי סמיכה לפי כללי הפסיקה**.

ה. כאמור, התשובות דלהלן על דברי המתירים נכתבו ע״י קבוצת ת״ח, מתוך עיון בסוגיות הדק היטב, **וחלק ניכר מהדברים הובא לפני גדולי ההוראה שליט״א.**

ו. התשובות נכתבו מתוך מבט ברור, שאילו נמצא **טענה אחת** שיש בה כדי סמיכה, נמשוך ידינו מן הענין, **כיון שאין רצוננו להתנצח כלל**. ומשלא מצאנו שום טענה אחת שיש בה כדי סמיכה, התאמצנו להביא את הדברים בפני הציבור למען ידעון את אשר יעשון, ולא יטמאו חלילה בעוון הנורא של הנאה מתקרובת ע״ז.

ז. מי שיעבור על תשובת המתירים, ויראה טענה להיתר שלא התייחסנו אליה, לא ימהר להסיק מסקנות (כפי שנתבאר, הם עצמם הודיעו ש׳חייבים׳ למצוא היתר, כיון שאין ברירה... וממילא נמצא בדבריהם טענות להיתר שאינם לפי כללי הפסיקה, כפי שיראה המעיין), אלא יבדוק את הדברים בסוגיות עצמם וילבן עם ת״ח כדרכה של תורה. יש לציין, שחלק מהטענות להיתר לא הובאו כאן (והובאו בקונטרס קודם), כיון שעיון קל במקור הדברים מראה שנפלה טעות אצל המתיר. כגון הטענה להיתר מהמנ״ח מצוה ר״ח, ועוד.

ח. חשוב לדעת שבניגוד לכל ויכוח הלכתי, בענין היתר השיער של הודו אין למתירים **מידע אחד ברור** שעל פיו הם בונים היתר. אלא כל אחד מודה לנתון עובדתי מסויים וחולק על נתון אחר. למשל, יש המודה כי השיער מונח אחר הגזיזה בכלי ההונדי, ולא מודה שרוב השיער בעולם הוא מהודו. ויש להיפך, וכן הלאה.

במילים אחרות, אילו נצרף את כל הנתונים ׳לחומרא׳ **שהמתירים עצמם כותבים**, אין אף אחד שיתיר!!

א״כ המחלוקת של סיעת המתירים מול סיעת האוסרים **אינה ככל מחלוקת אחרת בהלכה!** דהנה, כל מחלוקת הלכתית בעלמא, ממוסדת על נתונים ברורים, והמחלוקת היא בפיענוח הסוגיא. בנידו״ד אין הדבר כך, אלא כל רב שמתיר בונה לו היתר **על סמך נתון עובדתי שָׁגוי שבא לפניו**. נמצא שהרב המתיר כתב היתר לפי מה שהוא שמע, אלא שהוא לא לקח בשיקול כמה נקודות:

1. אמר לנו סוחר שיער ותיק (ניתן לשמיעה), שהוא יודע בידיעה גמורה על סוחרים שאמרו לרבנים נתונים המתאימים לאינטרסים שלהם, ולא למציאות בשטח.

2. כמרי דת ההינדו הבאים במגע עם אנשי המערב, **מטשטשים עובדות כדי לייפות את דת ההינדו בעיניהם**, וכן שלא ייראו לפניהם כשוטים, בפרט שהם נתמכים על ידם. ומלבד העובדה שהם עצמם לא מתגלחים ולא מאמינים בעקרונות ההינדו כנ״ל, אין להם שום חשק לאבד את הלקוחות היהודים שהם 7% מכלל הלקוחות (כמו״כ חלק נכבד מהנוצרים מסתייגים משיער שגילחוהו עבור אליל, ראׄ קובץ מסׄ 80).

3. יש מגזר מסויים בציבור הדתי, שהרבה מהם נלחמים בקנאות על כך שהשיער אינו תקרובת ע״ז, אף אם תתן להם נתונים ברורים מהשטח, זה לא יזיז אותם מאומה. ויש לנו סמך לכך שהם לא בוחלים בשום אמצעי כדי להוכיח לרבנים שזה לא ע״ז, **גם ע״י נתינת 'עדויות' שקריות**.

נמצא שאין אפשרות לאיש להקל בזה, אלא אחרי שלמד את דברי המתירים, ובדק היטב כי הנתונים שהיו בידם, מתאימים לנתונים המוסמכים - שנמצאים עתה לאחר חודשים של חקירות ובדיקות ע״י דוברי אנגלית והודית.

תמצית

עם ישראל נצטווה להקריב קרבנות לה׳, וזה נקרא **'עבודה'**. להבדיל, 'עבודה זרה' פירושה, 'לעבוד' אל אחר. ברוב המקרים גם בע״ז מדובר על **הקרבת קרבן**, אלא שלאו דוקא בעל חי. יכול אדם להקריב לע״ז אבן או מקל או צואה וכו׳, אם כך חוק עבודתה.

דת ההינדו המרוכזת בעיקר במדינת הודו, כוללת בתוכה **'עבודה'** המצווה את סוגדיה להקריב השיער לאליל הנקרא בלאגנג׳י (נכתב בשינוי, משום 'לא ישמע על פיך') לפחות פעם בחיים. השיער ניתן על כלי הגשה הנקרא 'הונדי'. אחר שהשיער הונח שם איזה זמן, מגיע כומר ולוקח מעט מהשיער, ומקטיר אותו במזבח של האליל - שם יש אש הדולקת תמיד (ראי קובץ מס׳ 76). אח״כ השיער נלקח לשריפה, או לקבורה, ובשישים שנה האחרונות השיער נלקח למכירה.

אף שהשיער נלקח מה'הונדי' למכירה, אין זה גורע מאומה מה'הקרבה', כיון **שההקרבה נעשתה** בעת הנחתו בכלי.

למעשה השיער נעשה ל'תקרובת' כבר **בעת הגילוח**, כיון שהשיער גולח עבור האליל, ובכה״ג הוי תקרובת מיד כמו השוחט לחמה וללבנה. כך כמבואר בראשו׳ ע״ז לב ע״ב, במחלוקת רבנן ור״א, שר״א ס״ל סתם מחשבת נכרי לע״ז, ורבנן סברי רק אם יש רגליים לדבר, כגון ששוחט בתחום הע״ז, או **שמודיע** ששוחט עבור הע״ז, אז הוי תקרובת - אף שעדיין לא הוכנס לאליל. וכן מבואר בהדיא ברשב״א ע״ז דף נ״א, ועוד. והם מודיעים בבירור שגילוחם הוא עבור האליל, שהם חוזרים על שמו של האליל לאורך כל הגילוח שוב ושוב, ראי סירטון קובץ מס׳ 64.

כאשר הם הניחו את השיער בכלי ההונדי, מבחינתם הם **נתנו** את השיער לאליל, **והאליל לקח את המנחה**. ומה שגשמיות השיער נותרה כאן, לא גורע מאומה. בדיוק כפי שהם מגישים לו זהב על כלי ההונדי - שהוי הקרבה גמורה, אף שאח״כ נלקח ע״י הכמרים. כך גם מבאר הרשב״א בע״ז דף נ״א, לגבי כיכרות הנקראות 'אובליאש', שכיון שהיו מונחות לפני האליל איזה רגעים, הם נעשה לתקרובת גמורה, אף שנלקח אח״כ ע״י הכמרים לאכילה.

עד כאן ההקדמה, ומעתה ניגש לעצם הטענות שכתבו המתירים, ומה יש להשיב עליהן.

פרק א' - הגילוח

טענה א - הגילוח אינו בפניה

יש הטוענים להיתר, מכיון שגילוח השיער לא נעשה בפני הע"ז, ולא הוי תקרובת.

<u>תשובה:</u>

כפי הנתונים שבידינו יש בכל אלפי המקדשים שבהודו פסלים וצלמים כדמות אותו אליל 'הגדול' שבטירופטי. בחלק מהתמונות נראה איך המתגלח היושב מולו **מתכופף אליו לאורך כל הגילוח** (גם כשמגלח לו את העורף, המתגלח לא מסתובב אליו, אלא מתכופף עוד ועוד, **כדי להישאר תמיד מול הפָּלם**). יש על כך תמונות וסירטונים לרוב (וכן מוקלטת שיחה של אשה מארה"ב מראיינת עובדת של הטמפל המרכזי שבטירופטי, ואומרת לה שהם **מכופפים את הראש לאליל** בעת הגילוח, כנ"ל). באולמות הגילוח אין פָּלם נגד כל מתגלח, אלא יש פָּלם על אחת מקירות האולם, ולטענתם המקום כולו קדוש בטומאת האליל, ומקריבים שם לאליל את השיער.

לגבי אולמות הגילוח הסמוכים לטמפל המרכזי שבטירופטי, יש מי שאמר שאין שם צלמים, ונסתרו דבריו מתמונות וסירטונים שבידינו המראים שגם באולמות אלו יש צלמים של האליל ההוא. אך גם אם דבריו היו נכונים, הלא כל המקום ההוא 'קדוש' ושייך לאליל ההוא (לטענתם) והם מתנהגים בו בקדושה, ומורידים נעליים טרם כניסתם אליו, ואסור לצלם וכו'. וכמ"ש הגר"מ שטרנבוך שליט"א במכתבו, שכל המקום ההוא הוי 'בפניה'. וכך נקט הגרי"ש אלישיב זצ"ל.

טענה ב' - הגילוח הוא הכנעה ולא פולחן

יש הטוענים להיתר משום שהגילוח לא נעשה עבור נתינה לאליל, אלא הכנעה והיטהרות טרם כניסתם לבית הע"ז.

<u>תשובה:</u>

עבודת הגילוח מובאת בספריהם, והיא 'עבודה' לכל דבר, כפי שהמתגלחים עצמם מעידים וכן הסָּפרים והכמרים שם, ראו קובץ מס' 69.

מלבד זאת, אילו הגילוח הוא רק פעולה טכנית של "הכנעה" לפני העבודה האמיתית כביכול, יש לשאול:

א. מדוע הם מחכים בתור שעות רבות, לפעמים יום שלם, בחום הנורא השורר שם, בשביל הגילוח? אם זה רק פעולה טכנית של 'הכנעה' לפני ה'עבודה', כל אחד יגלח עצמו בחדר הרחצה בביתו!

זאת ועוד, אודות ההמתנה בתור ניתן לראות ולשמוע תיאורים איומים של מריטת עצבים! תנסו לדמיין 50,000 איש מחכים בתור... כמו כן, ההמתנה בתור מלווה לפעמים

בשמיעת זעקות נוראיות מהמתגלחים (הגלחים חותכים את גולגולתם בסכין כמופיע בסירטונים) לאורך שעות רבות עד שמגיע תורָם.

ב. מדוע הסָפרים מוסרים גוף ונפש על זה? הרי אין להם מנוחה רגע אחד בכל המשמרת שלהם, ונהרסים להם סחוסי הרגליים ושורשי הידיים, **וזה לא מפריע להם - מרוב האדיקות שלהם לזה**. למה? הרי זה רק פעולה טכנית של 'הכנעה' לפני העבודה... ראית מישהו שימסור נפש בשביל ליטול לחבירו ידיים טרם התפילה? (להבדיל)

ג. מדוע לא כל אחד מתקבל להיות מגלח? מדוע לא יקום אחד מיציע קהל המחכים בתור לעזור לסָפרים בעומס? וגם אם הוא סָפר במקצועו, הוא לא יקום לעמדת הגילוח!! אם הוא יעשה זאת, הוא יושלך מיידית לכלא (כך שמענו). מדוע? שיאמר להם: "הרי זה לא דין של 'עבודת גילוח', אלא 'הורדת שיער עבור הכנעה' גרידא, **א"כ גם אם אני יוריד להם את השיער זה יוביל אותם להכנעה**"?! משמע שיש כאן 'עבודה', ואת זה ההודים רוצים, ומוכנים לסבול כ"כ הרבה בכדי לעשות עבודה זו.

ד. מדוע אלו שלא יכולים להגיע ומגלחים בביתם ולא מסביב לטמפל, עושים זאת **מול פסל**? הרי זה רק פעולה טכנית?! תעשה את זה באמבטיה...

אלא כפי שהם אומרים בפה מלא, הם מגלחים **עבור האליל**, לכן לאורך כל הגילוח הם אומרים **ללא הפסק** את שם האליל, כמובא בסרטונים (הם אומרים זאת כמו 'מנטרה' - ובכזו אדיקות עד שממש קשה לשמוע את זה). ומה שזה לא נעשה בתוך הטמפל הגדול, מבאר הכומר שלהם (ניתן לראות בסירטון, קובץ מס' 65) כי בימים קדמונים **כולם גילחו בתוך הטמפל**, אלא שנתרבו סוגדי דת ההינדו, ובנו להם אולמות סביב הטמפל 'והכל מקומו של האליל', עכ"ל הטמא.

יש מתירים, שקיבלו את המידע הזה שיש באולמות אלו שסביב הטמפל צלמים כדמות אותו אליל, וחלקם יושבים מולו על הברכיים ומורידים את הראש כלפיו, ובכ"ז טוענים שעכ"פ זה לא 'בפניה' כיון שזה לא בטמפל...

הגע עצמך, אדם שיהיה בתוך מבנה שיש בו פסל קטן, ובסמוך יש מבנה ובו פסל גדול, האם נאמר שכאשר הוא משתחווה לפסל הקטן הוא לא עובד ע"ז - כיון שבסמוך לו יש פסל גדול יותר??? אתמהה. (עוד צריך לדעת שההלכה של 'בפניה' אינו חוק ללא טעם, אלא הנקודה היא שאם אינו בפניה, אינך צריך לחוש שעשה זאת עבור האליל. כגון, גוי ששחט בהמה רחוק מהע"ז, ולא פירש שזה עבורה, אינך צריך לחוש שעשה זאת עבור האליל (לרבנן, ע"ז לב ע"ב). אך אם הוא **פירש** שזה עבורה, ודאי הוי תקרובת, דלא גרע משוחט לחמה וללבנה ולשם הרים. וראי' ע"ז לב ע"ב, ובראשו' שם, דלר"א אם שחט ולא נחר תלינן דעשה זאת עבור הע"ז **אפי' שלא פירש** ששחט עבורה. ולרבנן, אילו פירש ודאי הוי עבורה ואסור משום תקרובת, **אפי' שלא בפניה**. ויסוד זה מבואר גם ברשב"א דף נא, ועוד. כך שהטענה שהגילוח אינו בפניה, אינו נכון מעיקרו, כיון שהם **אומרים בפירוש** את שם האליל שוב ושוב לאורך כל הגילוח כנ"ל).

לסיכום: הגילוח הוא ודאי **לשם האליל, וכן הוא בפניה לגמרי**. **א.** הם נוסעים כמה ימים להגיע ל'מקום הקדוש השייך לאליל' (כלשונם) כדי להקריב **לו** את השיער, כך הם

אומרים בפה מלא. **ב.** הם אומרים את **שם האליל** שוב ושוב לאורך כל הגילוח - ובכגון זה אף אם הגילוח לא היה בפניה, היה נחשב תקרובת משום **שעבודה זו מיוחסת לאליל**. **ג.** הם מאמינים שהאליל שלהם **צריך** את השיער שלהם, והוא אוהב אותו, שעל ידי כך הוא מחזיר לנסיכה דייבי את השיער שהיא השתילה לו (מחמת שנתקרח בחלק מהראש ע"י שהגן על פרה קדושה מהכאת רועה).

טענה ג' - השיער הולך למכירה ולא לאליל

אחת מטענות המצדדים להיתר היא שהם לא מקטירים לאליל את השיער, אלא רק מניחים את השיער בכלי ההגשה (הונדי) ואח"כ השיער נלקח לשטיפה ולמכירה, א"כ אין כאן תקרובת כלל.

<u>תשובה:</u>

ראשית חשוב לציין את עדות השליח בי"ד. הוא מעיד שאחרי כמות מסויימת של מתגלחים, מגיע כומר לכלי ההונדי, לוקח קבוצת שיער, ומניח אותם על האש המיוחדת להקטרה עבור האליל. ראי סירטון, קובץ מס' 76. שנית, הם מאמינים שהשיער שלהם **ניתן לאליל ממש**. ואף אם השיער הונח רק דקה אחת בכלי ההונדי, מבחינתם האליל **'לקח'** לגמרי את המנחה! להבדיל אא"ה, כפי המובא במג"א (סי' ו' ס"ק ד, בשם הכוונות), **ובמ"ב** (סי' ו סק"ו בשם השל"ה) שבאכילה הגוף ניזון מגשמיות המאכל, והנשמה ניזונת מרוחניות המאכל - גם להם, להבדיל, יש אחיזה בעניינים אלו. כמובן לא כתורה שלנו, אבל לפי מגוון הטעויות שלהם, הם בהחלט מאמינים שהאליל **לקח** את המנחה, גם אם 'חומר' השיער נשאר בכלי.

הם מדברים **רבות** על חומר ורוח, חטאים, גיגולי נשמות וכו' [ניתן לראות ולשמוע בראיונות שעשו איתם בכדי לברר את מהות הגילוח, בטל' 0527601197]. והתובנה הזו שהאליל 'לקח' את המנחה הזו, הוא דבר פשוט אצלם... (בספר 'יקם שערה לדממה' עמ' 30, מביא עדות מתחקיר, ששאלו אשה אחת מהמתגלחות, וז"ל: "את אומרת שגזיזת שערותיך היא כקרבן לאליל, אבל האם את יודעת שתוך זמן קצר מהתספורת ישלחו את שערותיך למכירה במרחק של חצי עולם מכאן"? והמתגלחת ענתה לה: "לכל מקום שהשער יגיע, הרי מבחינתי זהו עבור האליל").

לסיכום, אף שאחרי הנחת השיער בכלי ההינדו הוא הולך למכירה, מבחינתם הם **נתנו** זאת לאליל. להבדיל אא"ה, כמו ניסוך היין, שאף שלא עלה באש לה', הוי הקרבה לכל דבר. וכן הדם הנשפך ליסוד, נמכר אח"כ לגננים, ואין ריעותא בשם 'קרבן' של זה.

הא דיש מי שמתיר את הכיכרות הנעשות לכמרים, על אף שהיו מונחות לפני האליל (כך משמע קצת בשיטה זו שאפי' אם זה היה לפני האליל, אין זה אלא לכבוד בעלמא, וכל הנקודה של הנותנים היא עבור הכמרים, שיטה זו מובאת ברשב"א דף נא), זה משום שגויים בזמנינו לאו עע"ז הם, ולא מאמינים בכוחו של אליל, ומעשה אבותיהם בידיהם. לכן אותה שיטה לא החשיבה את הרגעים הללו שהכיכרות היו בפני הע"ז, לעשותם 'תקרובת', דכל מגמת הנותן היא לתתו לכמרים, ומה שמניח לפני האליל זה

לכבוד בעלמא. ואעפ"כ הראשונים חלקו על שיטה זו, ואמרו דכל כמה שהוי בפני אליל, הוי תקרובת לכל דבר (רא' רשב"א שם ושאר ראשונים).

זאת ועוד, שיטה הנ"ל אינה שייכת לנידון שלנו, כיון שמאמיני ההינדו הם **עובדי ע"ז גמורים לכל דבר**, ולא שייך לומר בהם 'מעשה אבותיהם בידיהם', כיון שהם מאמינים בכוחו של אליל וכו'. ממילא מה שמניחים השיער בפני האליל, הוי תקרובת לכל דבר, **לכל השיטות**, גם אם אח"כ זה ילך למכירה.

טענה ד' - הגילוח הוא רק 'הכנה' לקראת הביאה לטמפל

יש הטוענים שאין הגילוח 'עבודה', אלא רק 'הכנה' לקראת הביאה לטמפל. אולמות הגילוח אינם מקום ע"ז, אלא אדרבה הם מקומות של בזיון, כיון שהשערות הם טמאות ולא ניתן להגיע עמם לבית האליל.

<u>תשובה:</u>

לפי המסמכים שבידינו אולמות הגילוח הם מקום ע"ז לכל דבר. יש על כך עדויות וסירטונים לרוב. כאמור, הסיבה שלא מגלחים בטמפל הוא מחוסר מקום, רא' קובץ 65, אך הגילוח הוא ע"ז גמורה, ויש המביאים חלק מהשיער שלהם לטמפל עצמו ומניחים אותו בפני האליל, רא' קובץ 87. לכן במקומות רבים בהודו שאין בעיה של חוסר מקום, הגילוח נעשה **בתוך הטמפל** כפי שרואים בתמונות. רא' קובץ 84.

ביאור מעשה הגילוח כהורדת הטומאה והכנה לפני הכניסה לטמפל, אינו נכון. הן מצד החומר שבידינו, והן מצד הסברא פשוטה. דהנה ביומיום רק מיעוט מהבאים לטמפל מתגלחים, והרוב עולים לבית הע"ז **עם שערותיהם**... מדוע הכמרים לא מסלקים אותם מהטמפל על שבאים בטומאתם אל האליל?

יתירה מזאת, מדוע המאמינים עצמם לא חוששים לכך, הלא הם נסעו אל הטמפל הזה כמה ימים?! וכי אין רצונם לעובדו בצורה מלאה?

שמא תאמר, אולי לא כולם רוצים להכין עצמם לכבוד הע"ז... זה לא נכון. כיון שיש דבר שהוא כן כתוב בספריהם כ'הכנה' עבור הגעה לטמפל, וזה הטבילה בנהר **ואף אחד** לא מוותר על זה!! בכל התחקירים מובא שאת זה **כולם עושים**. רא' קובץ 74.

פרק ב' - התקרובת

טענה ה' - אין זה 'כעין פנים'

יש הטוענים כי הרמב"ן והרשב"א ס"ל דשבירת מקל כעין זביחה לא נאסר, רק 'כעין פנים' נאסר, וממילא השערות אינם בדין תקרובת.

<u>ביאור הטענה:</u>

נקדים כי בנידון תקרובת ע״ז יש שלושה מושגים: **א.** תקרובת שהיא 'כעין פנים'. **ב.** תקרובת שהיא 'כעין זביחה' (או 'כעין זריקה המשתברת', ואינו נצרך עתה לענינינו). **ג.** תקרובת שהיא לא כעין זביחה ולא כעין פנים.

(לקמן נראה שאין כאן ג' מושגים אלא ב': 'כעין פנים', ו'לא כעין פנים'. והגדרת 'כעין פנים' נבחנת בכל יראָה לפי חוק עבודתה. אך לא נקדים את המאוחר).

'כעין פנים' פירושו כל דבר שכמותו נכנס לביהמ״ק כקרבן.

'כעין זביחה' פירושו כל חיתוך שהוא (כך מבואר בדף נא ע״א בכ״מ, וכן הוא ברמב״ן, רשב״א, מאירי ועוד), גם אם **לא** נכנס לביהמ״ק כדוגמתו לקרבן.

'לא זה ולא זה' היינו שאין נכנס כדוגמתו לקרבן, וכן אין בו חיתוך. כמו אבני מרקוליס (נ ע״א).

טוען המתיר, שלכמה ראשונים תקרובת נאסרת **רק אם היא כעין פנים**. וגילוח השיער כיון שנעשה בו חיתוך, הוא רק 'כעין זביחה' ולא כעין פנים, שהרי לא מקריבין שיער בביהמ״ק. ממילא לאותם ראשונים, השיער לא יאסר.

עוד נקדים: בדף נא ע״א ״אמר ר״נ אמר רבה בר אבוה אמר רב, ע״ז שעובדין אותה במקל, שבר מקל בפניה חייב ונאסרת, זרק מקל לפניה חייב ואינה נאסרת״.

בהמשך הגמ' (ללא קשר לדברי רב), אמר ר' יוחנן הזובח בהמה מחוסרת אבר לע״ז, פטור. בתוס' מבואר שמיירי **באין דרכה** בבהמה כלל, וממילא ר' יוחנן **לא פליג** על רב, שהם לא דיברו על אותו מקרה (דרב מיירי **ברגילה** במקל). סיעת הרשב״א נוקטים שר' יוחנן מיירי בע״ז **שדרכה** בבהמה שלימה, והוא בא עתה להקריב לה מחוסרת אבר. וממילא ר' יוחנן **פליג** על רב (**ששניהם** מדברים על **רגילה** בכך), ומצריך 'כעין פנים' ולא סגי ב'כעין זביחה'. לרמב״ם וסיעתו אפי' אם דרכה בבהמה שלימה, אין כאן מחלוקת - וגם רב יודה לר' יוחנן שפטור, דמחוסרת אבר גרע ממקל.

להלכה, יש שפסקו כר' יוחנן ויש שפסקו כרב (רוב ראשונים, רמב״ם וטוש״ע פסקו כרב, וכן פשטות הש״ס כאן ובסנהדרין). א״כ טוען המתיר הנ״ל, לאלו שפסקו כר' יוחנן, שיער אינו כעין פנים, וניתן לצרפם כסניף להקל.

<u>תשובה:</u>

ראשית נתייחס לדברי אחד המצדדים להיתר שכתב ״**המון ראשונים** ס״ל לא כהשו״ע הלא המה הרמב״ן ותלמידיו והרא״ש והר״ן ועוד״.

ובכן אחר בקשת המחילה, אין זה נכון, דאף אם דעת הרמב״ן והרשב״א הוי כדבריו (לקמן נראה דאין זה כך), מ״מ דעת **רוב הראשונים** אינו כן, דהנה דעת **הראב״ד** הוא דאף

דאיכא פלוגתא בין רב ור׳ יוחנן, נקטינן כרב. ודעת **התוס׳** (נא ע״א) דליכא פלוגתא כלל, ר׳ יוחנן סובר כרב, אלא הוא דיבר בע״ז שאין דרכה בבהמה כלל. וכן דעת **הרמב״ם** דליכא מחלוקת בין רב לר׳ יוחנן, וגם **בראי״ש** מבואר דנוקט כרב לענין שבירת מקל, ואדרבה ממה שמחמיר במקל ואח״כ העתיק מימרא דר׳ יוחנן בבהמה בעלת מום לכאו׳ משמע דס״ל כהרמב״ם דרק בבהמה בעלת מום פוטר ר׳ יוחנן דגרע יותר (דאת זה הע״ז לא רוצה), אבל במקל מודה דחייב, ואפי׳ לא נאמר כן מ״מ זה ברור דבשבירת מקל נקט הרא״ש לדינא דחייב, וכן מ״ש **שהר״ן** נקט כר׳ יוחנן אינו נכון שהרי רק העתיק שני הדעות ולא הכריע, וכן **במאירי** חולק על דעת הרמב״ן כנ״ל, וכן **בס׳ ההשלמה** סתם לחומרא בשבירת מקל כרב. וכן **היראים** בסי׳ קא פסק כרב. ועוד יותר מצאנו כבר **בשאילתות דרב אחאי גאון** פ׳ מצורע (שאילתא פ״ח) שיישב הא דאמרי׳ במס׳ יבמות (דף קג:) בסנדל של תקרובת ע״ז שכבר הקשו הרמב״ן והרשב״א דבעינן כעין פנים ותירצו דמיירי שנשחט לע״ז וכו׳, ובשאילתות הקשה קושיא זו ותירץ ״כגון שקיצעו מתחלה לכך״, הרי פשיטא לי׳ דבכה״ג חייב, **והראבי״ה** בע״ז כאן (נא ע״ב) העתיק דברי השאלתות. ועי׳ בהעמק שאלה על השאילתות שם (אות י״ט) דגם רש״י ביבמות שם נתכוון לזה, ואיך שיהי׳ הפי׳ ברש״י, ברור עכ״פ משם ומעוד כמה סוגיות **דרש״י** נוקט לדינא כהמחמירים. גם **בתלמידי רבינו יונה** פשיטא לי׳ לאיסור בכל דבר המשתבר כעין פנים, ולא הזכירו כלל דעת ר׳ יוחנן דחולק. ועי׳ **בפסקי הריא״ז** (ע״ז פ״ד ה״א) דלא פליגי רב ור׳ יוחנן דשאני בהמה בעלת מום, כיון שבהמה ראוי׳ לגבוה, דבזה דוקא לא חייבה תורה אלא אם הוא כעין ממש שלגבוה, ולכן בשבירת מקל ושחיטת חגב פשיטא לי׳ לדינא שחייבין כמ״ש רב. ולענין דינא הלא סתם **הטור** לחומרא ולא הזכיר כלל דעה החולקת בשבירת מקל, וכן פסק **המחבר** בלא שום דעת החולק, ונמצא שדעת רוב הראשונים, הלא המה: **רב אחאי גאון, רמב״ם, ראב״ד, רש״י, תוספות, רא״ש, מאירי, ס׳ השלמה, ראבי״ה, תלמידי רבינו יונה, הריא״ז, וכן נקט הטור ושלחן ערוך,** וגם **הר״ן** לא הכריע, וכי יעלה על הדעת להקל באיסור עבודה זרה החמורה נגד כל הראשונים המחמירים, ובפרט שהטור ושו״ע **לא הזכירו** כלל את דברי המקילים.

אחר כל זאת, צריך לדעת שהרמב״ן והרשב״א אכן למדו שר׳ יוחנן **חולק** על רב (והשובר מקל בפני ע״ז שעבודתה לקשקש לפניה במקל, אין המקל נאסר).

אולם הם מדברים רק על <u>אין עבודתה בכך</u>!!

ביאור קצר: מן הש״ס ופוסקים מתבאר יסוד אחד פשוט.

יש ג׳ קטגוריות: א. אין דרכה בכך. **ב.** דרכה בכך. **ג.** עבודתה בכך. ונבאר:

מנין יודעים שתקרובת אסורה בהנאה? תשובה. ממש״כ ״ולא ידבק בידך מאומה מן החרם״ (ע״ז יב ע״ב; לד ע״ב; מד ע״ב; רמב״ם ע״ז ז, ב). א״כ לְמה משמש הפסוק ״ויאכלו זבחי מתים״? ת. פסוק זה מלמד ב׳ דברים: **א. תקרובת שאינה קריבה בפנים, אינה נחשבת תקרובת אא״כ היא ׳כעין זביחה׳** (כדלקמן)**. ב. שלא מועיל ביטול בתקרובת,** ואסורה לְעולם כמת שאסור לעולם (ע״ז כט ע״ב). (וכן שע״ז מטמא באהל [חולין יג ע״ב], או במגע, ולא נוגע לדידן).

ובכן, האם **כל** תקרובת שעבודתה בכך אסורה בהנאה? גם אם לא נעשה בה שום חיתוך? ת. זו מחלוקת בדף נ ע״א לגבי אבני מרקוליס שביטלום נכרים וחיפו בהן דרכים. המתיר נוקט שמותר ללכת עליהן כיון שתקרובתן אינה ׳כעין פנים׳. וכך נפסק (רמב״ם ע״ז ח, יב).

מה הכוונה ׳אינה כעין פנים׳? האם הפשט שיראָה **שחוק עבודתה** לשחוט לה תרנגול לבן, אין התרנגול נעשה תקרובת כיון שאינו ׳כעין פנים׳?

(ואין לומר דאע״פ שאינו קרב לפנים, הוי תקרובת, כיון דהוא **זביחת בעל חי** (כפרש״י), זה אינו, דאנן בשיטת הרשב״א קיימין השתא, ואיהו כתב בדף נא ע״ב, דחכמים הפוטרים בחגב, **פטרי נמי בכל חיה ועוף שאין דוגמתם במזבח** ע״ש. ואח״כ כתב דר׳ יוחנן דבעלת מום ורבנן דחגב, בחדא שיטה קיימי, וקיימ״ל כתרווייהו).

התשובה היא, ודאי שהתרנגול נעשה תקרובת ונאסר בהנאה.

<u>וכך מפורש בשו״ת הרשב״א ח״ג סי׳ שעה: מונטסון.</u>

״**שאלת** מפני מה גזרו והחמירו במגיע (במגע) עכו״ם ביין שלנו מבשאר דברים שדרכן להקריב לע״ז, ולא חששו שמא דעתו של עכו״ם בנגיעתו בהן לתקרובת ע״ז?

תשובה מה זו שאלה, היין נאסר בשכשוך, שכן דרכן לנסך בשכשוך לע״ז, ולפיכך גזרו בשלנו כל שנוגע שמא שכשך לע״ז וכן בסתם יינן. **אבל בשר ותרנגול לבן ואצטרובילי וכיוצא בהן אין תקרובתן שלהן בנגיעה, אלא בשחיטה** או בתקרובת ששוברין לפניה או שמקריבין לפנים מן הקלקלין ולמה נחוש בנגיעה שלהם בשלנו״, עכ״ל.

חזינן דהתרנגול הוי באיסור תקרובת, וק׳ הא אינו לפנים? - אלא כנ״ל, כל מה שהרשב״א דיבר בסוגיא דדף נ״א, זה לגבי הנלמדים מ׳זובח לאלהים יחרם׳, (**והתקרובת שלהם מוגבלת לכעין פנים ממש**, כפי שחיוב על **עצם העבודה** בשלא כדרכה מוגבל לכעין פנים ממש), ולא לגבי הנלמדים מ׳איכה יעבדו׳ (והתקרובת שלהם לא מוגבלת - אלא שתהא **׳כעין זביחה׳**, ממה דכשהוזכר תקרובת בכתוב, הוזכר בלשון ׳זבח׳, כמ״ש ׳**זובח** לאלהים׳, או ׳ויאכלו **זבחי** מתים׳ כמבואר ברשב״א קידושין נח). א״כ מהו שאמרו שצריך ׳כעין פנים׳? **התשובה היא כך:**

ה׳**אב**׳ של תקרובת זה **זביחה** (כמ״ש ׳**זובח** לאלהים יחרם׳ (רש״י), או ממש״כ ׳ויאכלו **זבחי** מתים׳ (רשב״א, מאירי) - לשון **זבח**, כנ״ל). על כן, יראָה שחוק עבודתה הוא **לחתוך** עבורה תפוח, הרי החותך עבורה תפוח מתחייב על עובד ע״ז.

מה בנוגע לתפוח, האם הוא נאסר? ת. אנו **רואים את התפוח כבהמה של זו** (רמב"ן, ריטב"א, מאירי ועוד), ואם הוא **חותך** עבורה את התפוח, זה נעשה ע"י כך תקרובת ונאסר. **וזה נקרא כעין פנים!** אף שאין תפוח קרב בפנים, אבל **החיתוך** הוא כעין ארבע עבודות הנעשות בפנים. - וכאשר מדובר על תקרובת שהיא **חוק עבודתה**, זה מספיק.

כל מה שדיברו אותם ראשונים על 'כעין פנים **ממש**' - זהו רק בנוגע ליראָה שאין דרכה באותו דבר, או אפילו דרכה באותו דבר, **אך לא כך חוק עבודתה!** שהיה מקום לומר שהזובח בהמה לפעור פטור, כיון שאין זו עבודתה והוי כזובח להנאתו,- **על זה** בא הפסוק "זובח לאלהים יחרם בלתי לה' לבדו", להזהיר על אותן עבודות השייכות לה' (זיבוח, השתחוואה, ניסוך וזריקה) דיש לעשותן **רק** לה', ולא לע"ז, **אף שאין עבודתה בכך.**

על כן הרמב"ן והרשב"א ינקטו בדעת ר' יוחנן - שהזובח צבי לפעור **פטור**! כיון שאינו דרך עבודתה, וכן אינו כעין פנים ממש.

העומק בזה הוא, שעד כמה שהקריב לה צבי, אין כאן 'עבודה', כיון שהיא לא רוצה את זה. א"כ מדוע אילו שחט לה כבש זה כן עבודה? הרי 'פעור' רוצה צואה ולא כבש? י"ל מה שהאדון (הקב"ה) רוצה, ודאי שגם העבד (אלהים אחרים) רוצה. לכן כבש שקרב לגבוה, ודאי גם העבד ירצה ואסור. צבי שאינו קרב לגבוה, גם העבד לא רוצה ושרי.

נמצא שטענת המתיר, לצרף את הרמב"ן והרשב"א כסניף להקל בנידו"ד, אינה נכונה! כיון שגילוח השיער של דת ההינדו - **דרך עבודתה בכך!** והוי תקרובת **<u>לכל השיטות</u>**, כפי שזובח תרנגול לבן ליראָה **שכך חוק עבודתה**, דהוי תקרובת (כפי פשטות הסוגיא בדף יד, ובריטב"א שם דהוי תקרובת, וכפי המבואר בשו"ת הרשב"א הנ"ל).

כלל הדבר הוא (לרשב"א, בדעת ר' יוחנן), שאכן צריך 'כעין פנים' לכל תקרובת, **אלא שהגדרת 'כעין פנים' נבחנת אצל כל יראָה לפי חוק עבודתה**. אם חוק עבודתה למשל, לעובדה בבצירת ענבים עבורה, אזי הענבים היא ה'בהמה' שלה, וממילא הבצירה הוי 'כעין פנים' דידה. ואם אין חוק עבודתה בבצירת ענבים, אז צריך כעין פנים ממש - **אפי' אם היא רגילה בענבים בענין אחר!**

א"כ במה חלקו רב ור' יוחנן (לראשונים אלו שיש ביניהם מחלוקת), ובמה לא נחלקו?

תשובה:

א. בדבר שהוא חוק עבודתה, **לכ"ע** מספיק 'כעין זביחה'. (אמנם, צריך לדעת שסיעת הרשב"א נוקטים שר' יוחנן דבעלת מום ורבנן דחגב, ינקטו **שצריך חיתוך דוקא** אפי' בדבר שהוא חוק עבודתה! **ושבירה** לא מהני להחשיבו כעין זביחה. כך נראה מדבריהם בסוגיא דדף נב ע"א, ע"ש. וראֹ רש"י בסוגיא דחגב, שנוקט שזו הסברא של רבנן דר' יהודה, שפטרו, ששבירה אינה כעין זביחה, וכעי"ז בריטב"א דף נ ע"ב, ואכמ"ל).

ב. בדבר ש'אינו דרכה', כלומר, שאינה רגילה באותו הדבר **אפי' בענין אחר** (כגון שאינה רגילה בענבים בשום ענין, והוא בוצר עבורה ענבים), **לכ"ע** צריך כעין פנים ממש (מלבד לשיטת הראב"ד בדעת רב, שלא צריך).

ג. בדבר שרגילה בו, אך אין זה חוק עבודתה - **בזה הם חלקו**. רב סובר מספיק 'כעין זביחה', כיון שאותו דבר רגילה בו, הרי הוא נעשה כמו בהמה שלה - ואיננו צריכים לפס' 'זובח לאלהים' כדי לאסור. ור' יוחנן (לסיעת הרשב"א) לא סובר סברא זו, אלא כל כמה שאין זה חוק עבודתה, צריכין אנו לפס' 'זובח לאלהים' כדי לחייבו על **עצם העבודה**, ורק אם הוא כעין פנים ממש, חייב, ואם לא, פטור. וממילא גם התקרובת כך, רק אם היא כעין פנים ממש הוי לה דין תקרובת כנ"ל.

מה הסיבה שבדבר שהוא חוק עבודתה, לא צריך כעין פנים אלא רק כעין זביחה?

תשובה: כדי להגביל את איסור תקרובת ל'כעין פנים ממש' בלבד, צריך פסוק לזה. כיון שכאשר אדם הקריב לפני יראָה מסויימת **דבר שהיא חפצה בו**, זה נעשה תקרובת **עבורה** ומאי שנא שזה לא קרב בפנים?

במילים אחרות, מה כל הנקודה שצריך 'קרב בפנים'? ת. בכדי להיות בטוחים שהע"ז הזו **חפצה** בתקרובת זו, דאם האדון (הקב"ה) חפץ בזה, ק"ו העבד (אלהים אחרים) כנ"ל. א"כ המקריב לה דבר שהוא חוק עבודתה, הא קמן שהיא חפצה בזה, וודאי הוי תקרובת. ש. א"כ למה צריך 'כעין זביחה'? ת. כיון שכשמוזכר בכתוב 'תקרובת' הוא בלשון 'זבח', משמע שה'אב' של תקרובת הוא זביחה עבור הע"ז. וחז"ל למדו ש'זביחה' אין הכוונה זביחה דוקא, אלא גם כעין זביחה (והוא כל **חיתוך** עבורה, ולרב אף **שבירה** עבורה) גורם להקרבה להחשב 'תקרובת'. ואם הקריב לאליל לא בצורה של כעין זביחה, אלא ע"י פעולה בעלמא כזורק אבן למרקוליס, אז **הוא עבד אותה, אבל לא 'הקריב' לה**.

לסיכום, עובד ע"ז בדבר שהוא **חוק עבודתה**, חיובו הוא מ'איכה יעבדו', והלימוד לאסור תקרובת הוא מ'לא ידבק בידך', וגדר מהו תקרובת נלמד מ'ויאכלו **זבחי** מתים' או 'זובח לאלהים' - לשון **זבח**. ממילא **אין הגבלה לתקרובת - מלבד מה שהיא צריכה להיות כעין זביחה**.

לעומ"ז, עובד ע"ז בדבר **שאינו** חוק עבודתה, מנין שחייב על עצם העבודה, אולי הוא פטור? התשובה היא שאכן הפסוק אומר, שכל החיוב הוא **רק** אם עבד לע"ז אחת מארבע עבודות - שהיה צריך לעשותן לה', או שהקריב לפניה **רק** מה שקרב לה'.

משמע שהכתוב מיירי **רק בעבודות השייכות לה'**. ממילא לא שייך שתהא התקרובת אסורה ללא גדר של **'עבודה'** אילו היה בפנים. לכן, אם הוא כעין פנים, הוי עבודה, והתקרובת נאסר, ואם אינו כעין פנים, אין כאן עבודה והתקרובת לא נאסר.

<u>הוכחה נוספת שב'חוק עבודתה' ר' יוחנן לא מצריך כעין פנים ממש:</u>

בדף נב ע"א (בסופו) "בעי מיניה **ר' יוחנן** מר' ינאי: תקרובת עבודת כוכבים **של אוכלים**, מהו? מי מהניא להו ביטול לטהרינהו מטומאה או לא"?

פירוש, **ר' יוחנן** שואל דהנה ביטול של גוי לא מועיל להתיר תקרובת **של אוכלין**, האם הביטול יועיל עכ"פ לסלק הטומאה מתקרובת זו.

וק' אם דברי הרשב"א בדף נ"א הם כפשוטם, שר' יוחנן נוקט **שכל** תקרובת אסורה רק אם היא כעין פנים **ממש**, אפי' אם הוא חוק עבודתה, מדוע שואל בלשון 'תקרובת **של אוכלין**', וכי מקריבין בפנים לגבוה דבר שאינו אוכלין? לימור בסתמא '**תקרובת** של עבודת כוכבים מי מהניא להו...'? אלא מוכח שגם לר' יוחנן **יש תקרובת שאינה אוכלין**, ואיזו היא? זו **שחוק עבודתה בתקרובת שאינה של אוכלין** (**ואינו** ע"י שבירה ככלים [כנ"ל, דלרמב"ן ליתא לר' יוחנן תולדה של זביחה האמורה בסנהדרין, שהיא שבירה] אלא ע"י חיתוך (כגון מעביר שערו לכמוש). או ע"י 'זריקה משתברת' כגון ספת צואה לע"ז **שכך** חוק עבודתה).

<u>קושיא מדברי הרשב"א</u>

כתב הרשב"א (נא ע"ב ד"ה 'ונראה לי'): "אבל אם שחט לפניה בהמה בעלת מום שחסרה אחד מאיבריה פטור, ואינה נאסרת דלאו כעין פנים היא... שנאמר 'זובח לאלהים יחרם' לא אסרה תורה אלא כעין פנים, ותקרובת שאינו כעין פנים ולא ראוי למזבח כגון אבנים ומקל וחגב וצואה וכיוצא בהן, אע"פ ששבר לפניה המקל או ששחט לה החגב וזרק לפניה הצואה והיא ליחה, דאיכא תקרובת המשתברת **אע"פ שדרכה בכך** הרי אלו מותרין, דכעין פנים ממש בעינן ולא כעין זביחה, דהלכתא כחכמים דפליגי עליה דר' יהודה בשחט לה חגב".

משמע דאף אם דרכה בכך, אין חייב אלא כעין פנים?

<u>יישוב דברי הרשב"א</u>

מה שכתב הרשב"א "אע"פ שדרכה בכך", אין כוונתו **שכך חק עבודתה**, אלא פירוש כפי המבואר בסוגיא **שדרכה באותו ענין** אבל הוא עבד בענין אחר - כגון שדרכה בקשקוש מקל, והוא שבר את המקל. אבל אם עבודתה בכך, כגון **לשבור** לה מקל, ודאי הוי תקרובת אף דאינו כעין פנים, וכנ"ל.

דבר זה מוכח ממה שכתב באותו משפט "דהלכתא כחכמים דפליגי עליה דר' יהודה **בשחט לה חגב**" - והלא התם מיירי שאין זה חק עבודתה, דאם חוק עבודתה לשחוט לה חגב, ודאי שחייב, שהרי עבד ע"ז כדרכה, ומאי שנא מזורק אבן למרקוליס שחייב. (לא מדובר בסוגיא שם על תקרובת, אלא על **עצם העבודה** האם חייב או פטור).

כמו כן, דבר זה מוכח ברשב"א דף נא ע"ב, וז"ל: "ואומר רבינו הרב נ"ר דהיינו טעמא דמתני' דשרי הני (ר"ל מעות וכלים שנמצאו על האליל דרך בזיון) אפי' למאן דאמר דאבני מרקוליס אסורין מדין תקרובת, ולא בעינן זריקה המשתברת, משום דמעות וכסות וכלים אינם בכלל תקרובת **ואף על פי שדרכה בכך**...".

מוכח שמילים 'דרכה בכך' אין הכוונה 'שכך חק עבודתה', דהמשנה לא מיירי בע"ז שעבודתה ע"י מעות וכלים. **אלא שכך דרכן להביא לה מעות וכלים**, אך עבודתה במשהו אחר!!

מלבד כל זאת, הא דהרשב״א נוקט בר׳ יוחנן, שב׳חוק עבודתה׳ די ב׳כעין זביחה׳ הוא **מוכרח המציאות**. כיון שאין לרשב״א שום מקור לומר בר׳ יוחנן שמותר תקרובת שאינה כעין פנים, **אם עבד אותה כחוק עבודתה**. כלומר, אין שום מקור להתיר תרנגול שנשחט לע״ז **שחוק עבודתה** בתרנגול!! (מלבד שמפורש בשו״ת הרשב״א לאיסור כנ״ל, הרי שלא ניתן לטעון כך ברשב״א) כיון שר׳ יוחנן דיבר באין דרכה בכך (מחוסרת אבר), וכן רבנן דר׳ יהודה (שוחט חגב) דיברו באין דרכה בכך, או עכ״פ אין חוק עבודתה בכך (רא׳ רש״י ותוס׳), שהרי הם דיברו על עצם העבודה אם חייב או פטור, ואיך רבנן פטרי אחר שיש פסוק ׳איכה יעבדו׳? אלא כנ״ל הם דיברו על אין עבודתה בכך. וכן כל המלמדים שהזכיר הרשב״א (מקל, צואה כו׳) **מיירו באין זה חוק עבודתה**. ומאבני מרקוליס ליכא למילף להיתר, בכל מה שהוא לא כעין פנים ממש, דשם אפי׳ אינו כעין זביחה. א״כ מנין יאמר הרשב״א בדעת ר׳ יוחנן שהזובח תרנגול לע״ז **שחוק עבודתה בזביחת תרנגול,** שאינו תקרובת?!?

אלא ודאי שמעולם לא עלה בדעת הרשב״א לומר כן בר׳ יוחנן, וכנ״ל שכתב בשו״ת בהדיא שיש תקרובת בתרנגול, והיינו אם חוק עבודתה בכך, ופשוט.

<u>גם מרש״י מוכח שמחלק בין ׳דרכה בכך׳ לבין ׳עבודתה בכך׳</u>

הרש״י כותב בסוגיא דחגב, שמחלוקת ר״י וחכמים היא **גם בדרכה בכך**. והנה חכמים פטרו את שוחט החגב, מעצם העבודה (כלומר, שאינו חייב כעובד ע״ז!), וק׳ הא כל סוגי ע״ז חייב משום ׳איכה יעבדו׳? וכפי שזורק אבן למרקוליס חייב אפי׳ שאינו כעין זביחה?

אלא חזינן שחלוק ׳דרכה בכך׳ מ׳עבודתה בכך׳ (וכך מובא בהדיא בתוס׳ בדעת רש״י, ע״ש), ד׳דרכה בכך׳ הפירוש שדרכה של ע״ז בחפץ זה, אבל לא חוק עבודתה בכך וכנ״ל. וודאי רבנן מחייבים השוחט חגב לע״ז שכך חוק עבודתה, דלא גרע מפעור ומרקוליס דחייב.

<u>ראיה ליסוד הנ״ל שאי חוק עבודתה בכך גם רבי יוחנן לא מצריך כעין פנים</u>

איתא בע״ז כט ע״ב דאם היהודי נתן לנכרי חומץ, אין לחוש לתקרובת כמו דחיישי׳ במגע עכו״ם ביין, דשאני חומץ דלא מנסכי, משמע דאילו היו מנסכים הי׳ נעשה תקרובת. והא חומץ אינו כעין פנים!

<u>ראיה ליסוד הנ״ל מתוס׳ ר״י הזקן</u> <u>(נשלח מהרה״ג הר׳ פאלגער שליט״א)</u>

בתוספות ר״י הזקן (הועתק בס׳ תוספות רבינו יהודה בן יצחק מפאריש) בסוגיא דף נב. וז״ל, ״אלא פרכילי ענבים ועטרות של שבלים לאו כעין פנים איכא ולאו זריקה המשתברת איכא. יש תימה מהו כעין פנים, דמשמע שביינות שמנים וסלתות יש טעם כעין פנים לבד מזריקה המשתברת, וגם בפרכילי ענבים ועטרות של שבלים משמע שאפילו היה בהן כעין זריקה המשתברת לא היה בהן כעין פנים, והלא בשיבר מקל לפניה חשבינן כעין פנים אע״ג דליכא אלא חתיכה דזביחה ולאו בת תקרובת היא כלל. ויש לומר, דודאי

אליבא דרב דחשיבא ליה שבירת מקל כעין פנים אע״ג דמקל לא שייכא כלל בפנים, ה״ה דהכא בזריקה המשתברת לחודה הוה חשיב כעין פנים, ומה שמשמע שרוצה להצריך כעין פנים מלבד טעם זריקה המשתברת, זהו לפי סברת שרוצה לומר למעלה דבשבירת מקל ליכא חיוב, וכן בשחיטת חגב קא משני אי לאו שצוארו דומה לבהמה [לא היה מחייב], ומשני כשבצרן מתחלה לכך, פי׳ דכעין דורון ע״ז הן עשויין בפרכילין כיון שמצאן הענבים והחיטים מחוברים בזמורות ובשיבלים יש לחוש שבשעת הבצירה היה דעתו עליהם מתחילה לכך. **כי משני הכי ק״ק מה תיקן, הא תינח לרב דמהני לאסור דהוי כעין פנים בהכי כבשבירת מקל, אלא לפי סברת התלמוד מי אלימא בצירה למיהוי כעין פנים טפי משחיטת חגב. וי״ל, <u>דאיירי בע״ז שדרכה לבצור לה מתחילה לכך, ומה שדרכה בכך חשיבי להיות כעין פנים, אע״ג דענבים ושבולין לא שייכי בפנים טפי ממקל וחגב</u>״**, עכ״ל. והנה נכון שעיקר פירושו בבצירת ענבים הוא נגד דברי הראשונים שהבינו שאין זה דרך עבודתה, דקאי על מרקוליס, ולכן הקשו אפי׳ לרש״י בדעת רב דהכא גרע ממקל, והוצרכו לתרץ מכח בכורים וכו׳, ותוס׳ ר״י הזקן מפרש דאדרבה מיירי בע״ז שדרך עבודתה בכך ולכן הוה כעין פנים אפי׳ לר׳ יוחנן **משום שכאשר עבודתה בכך - אף רבי יוחנן לא מצריך כעין פנים**, כנ״ל.

<u>קושיא מדברי הריטב״א</u>

כתב הריטב״א (נ ע״ב): ״אמר רב יהודה אמר רב ע״ז שעובדין אותה במקל כו׳. כללא דכולה שמעתא דעובד ע״ז חייב באחד משני דברים, או בשעובד אותה כדרכה ואפילו דרך קלון כגון שפער עצמו לפעור, ונפקא לן מדכתיב איכה יעבדו הגוים האלה את אלהיהם וגו׳ וילך ויעבוד וגו׳. **או כשעובד אותה שלא כדרכה, והוא שיהא כעין ארבע עבודות** דפנים זבוח קטור נסוך השתחואה וכדתנן התם (סנהדרין ס׳ ב׳) העובד עבודה זרה אחד העובד ואחד המזבח והמקטר והמנסך והמשתחוה חייב, ואוקימנא בשלא כדרכה, אבל מקבל ומוליך ומביא [פטור], **ומיהו <u>בהאי</u> כעין ארבע עבודות** פליגי תנאי ואמוראי התם והכא, איכא דבעי כעין פנים ממש, ואיכא דסגי ליה בדאיכא דוגמא דידהו כלומר כעין זביחה כעין קטור כעין נסוך כעין זריקה, והיינו סברא דרב ומתניתא דבסמוך, **והני מילי לענין חיוב דעובד**, והוא הדין לענין איסור עבודה זרה עצמה או משמשיה או נויה, **אבל לענין איסור תקרובת עבודה זרה דכולי עלמא אינו נאסר אלא כשהוא כעין פנים ממש או שדומה כעין ארבע עבודות ואף על פי שהוא עובדה ומקריב לה כדרכה**, דאיסור תקרובת עבודה זרה לא נפקא לן אלא מדכתיב ויאכלו זבחי מתים״.

נראה א״כ מדברי הריטב״א דתקרובת אף אם מקריב לה כדרכה, אינו חייב אלא כעין ארבע עבודות, ואולי כוונתו לזביחה ממש?

<u>ישוב דברי הריטב״א</u>

במילים ׳והני מילי לענין חיוב דעובד׳ (ולא לענין תקרובת) חוזר הריטב״א על מה דאמר לפנ״כ, **שאם עובדה כדרכה, לא אכפת לן בהא דאינו כעין פנים או כארבע עבודות**,

על **זה** אומר הריטב״א ׳הני מילי לגבי חיובו כעובד ע״ז׳. כלומר, הריטב״א אומר לך, שאילו עובדה כדרכה ומגיש לה תקרובת **שאינו** כעין ארבע עבודות, חייב, אבל **אינו תקרובת**. לכן זורק אבן למרקוליס **חייב**, אפי׳ **שאינו** כעין פנים או כארבע עבודות, והאבן **מותרת**, כיון שאינו כעין פנים או כארבע עבודות. אבל ודאי אילו התקרובת תהא כעין ארבע עבודות, הוי תקרובת לכל דבר.

וזה מוכח מהריטב״א בהמשך, שכתב ״אבל לענין איסור **תקרובת** ע״ז **דכולי עלמא** אינו נאסר אלא כשהוא כעין פנים ממש או **שדומה כעין ארבע עבודות** ואף על פי שהוא עובדה ומקריב לה **כדרכה**״, מה כוונת הריטב״א במש״כ ׳כעין ארבע עבודות׳? אם כוונתו לזביחה ממש, תמוה, הרי כתב ׳**דכולי עלמא** אינו נאסר אלא...׳, והרי רב סובר שמספיק ׳**כעין** זביחה׳, כפי שיכתוב הריטב״א לקמן בדיבור הסמוך, אז זה לא ׳לכולי עלמא׳?

אלא מוכח שאין כוונת הריטב״א על ׳**כעין** זביחה׳, אלא כוונתו לאפוקי תקרובת **שאין בה כעין זביחה**, לומר שאין בה דין תקרובת **אפילו אם עובדה כדרכה**, כאבני מרקוליס. [ובביאור ׳כעין זביחה׳ הנ״ל חלקו רב ור׳ יוחנן (לראשונים אלו) האם זה כולל גם ׳שבירה׳ או לא, וכנ״ל].

<u>לסיכום:</u>

א. ההבדל של הרמב״ן הרשב״א מהאחרים הוא **באין** עבודתה בכך, אך בעבודתה בכך **אין הבדל כלל**. וכולם שוים שמספיק כעין זביחה כנ״ל. ולכן בנידו״ד שהגילוח הוא חוק עבודתה, הוי כעין זביחה ונאסר.

ב. הרמב״ן והרשב״א נקטי דר׳ יוחנן פליג על רב האם ׳שבירה׳ נחשב ׳כעין זביחה׳ או לא, **אפי׳ במידי שהוא חוק עבודתה**! ראיות: א. הרמב״ן בדף נא, כתב דליתא לר׳ יוחנן הגמ׳ דסנהדרין סב ע״א שחייב על שבירה בפניה משום תולדה של זביחה. ב. כך משמע מדבריהם בדף נב ע״א בסופו, ששבירה לא הוי כעין זביחה, אפי׳ במידי שהוא חוק עבודתה, עי״ש. [היינו דבפרט הזה הרמב״ן והרשב״א נקטי כרש״י והריטב״א].

ג. לרמב״ן והרשב״א, המחלוקת בין ר׳ יוחנן לרב היא האם אמרינן **שדבר שרגילה בו נעשה ׳בהמה׳ שלה**, או לא. כגון ע״ז שחוק עבודתה **בזריקת** תפוח, והוא **חתכו** לפניה. לר׳ יוחנן לא אמרינן האי סברא, ולכן אף שרגילה בתפוח, אינו חייב אם חותכו. לרב, כיון שרגילה בתפוח, הרי שהתפוח נעשה ׳בהמה׳ דידה, וממילא אם חותכו עבורה הוי כשוחט בהמה שלה.

ד. רב אחאי גאון, רמב״ם, ראב״ד, רש״י, תוספות, רא״ש, מאירי, יראים, ס׳ השלמה, ראבי״ה, תלמידי רבינו יונה, הריא״ז, טוש״ע, נוקטים בהדיא כרב **שאף בלא דרכה בכך** (אך דרכה להעבד באותו חפץ, כגון, שדרכה בקישקוש מקל, והוא שברו [ולהראב״ד אפי׳ זה לא צריך]), ועשה ׳כעין זביחה׳, נאסר, אף שאינו ׳כעין פנים׳. (וכן סתמא דגמ׳ סנהדרין סב).

ה. יש הסוברים שרב ור' יוחנן לא חולקים כלל. כגון הרמב"ם, התוס' והרא"ש, שפסקו גם את רב וגם את ר' יוחנן, ויש בזה ב' אפשרויות, או שס"ל שר' יוחנן דיבר על ע"ז שאין רגילה בבהמה כלל כמ"ש התוס'. או שלהקריב מחוסרת אבר גרע משובר מקל, כמ"ש הרשב"א, כיון שכשעבודתה לקשקש לפניה במקל והוא שובר את המקל, **הוא לא עשה פעולה שהע"ז לא רוצה**, אלא אדרבה הוא השתרש בחטא... שעבודתה בקשקוש מקל, והוא אף 'שבר' לה את המקל. משאי"כ להקריב מחוסר אבר, **את זה** היא **לא** רוצה, ואיך שייך להחשיב זאת תקרובת מחמת שהוא 'כעין זביחה'. וכך נוקט החת"ס (ח"ז סי' מ) שרבי יוחנן לא חולק על רב (ולכן נקיט שהלכה כרבי יוחנן במחוסרת אבר, ובשבירת מקל כרב, דמביא את הרמב"ם ע"ש).

טענה ו' - אין מקטירים את שערותיהם לפני האליל

יש הטוענים להתיר השיער הבא ממקדשי הודו, מחמת שאינם מקטירים את השיער לאליל, וממילא מובן שאין זה תקרובת.

<u>תשובה:</u>

א. כדי שהשיער יהא תקרובת הוא לא צריך להיות 'מוקטר' לע"ז. ד"ז מבואר לאורך מסכת ע"ז, למשל, בשר הנכנס לפנים מן הקלקלין, הוא בדין תקרובת אפילו אם הוא הגוי הוציאו לחוץ מיד, כיון שהניחו לפני האליל נעשה תקרובת, ואין שום צורך במעשה הקטרה להחשיבו לתקרובת, והוא פשוט. **ב.** שליח בי"ד שנשלח לשם העיד בפנינו שראה כי מדי כמה זמן, נכנס כומר מטעמם אל אולמות הגילוח ולוקח קבוצת שערות מכלי ההונדי, ומניחם על ה'אש תמיד' המוצבת בין האולם לטמפל, להקטירו לאליל. ראי' קובץ 76.

טענה ז' - אולי הנאה מתקרובת אסור מדרבנן

הטענות: א. התוס' בב"ק דף ע"ב כתבו דתקרובת ע"ז אינו אסור אלא מדרבנן. ב. וכן כתב הרשב"א בקידושין נח ע"א. ג. וכן סבירא להו עוד כמה ראשונים (שאיסור הנאה מתקרובת הוא מדרבנן)...

<u>תשובה:</u>

א. יש בזה שתי טעויות קשות. א. התוס' דיבר על איסור **הנאה** בלבד. ב. התוס' לא סובר שאיסור הנאה מתקרובת הוא מדרבנן, אלא הוא **מסתפק** בכך.

ב. הרשב"א שם רק מביא '**יש אומרים**' הסוברים כך (שאיסור **הנאה** מתקרובת אינו אלא מדרבנן), ולא מחליט כך - אלא אדרבה הוא שואל על אפשרות זו קושיות מגמרות מפורשות, ומיישב את דבריהם בדוחק. עכ"פ זה ודאי שאין שם ראיה שכך הוא נוקט להלכה.

זאת ועוד, שיטה זו אינה לפי ש״ס דידן, דהם סוברים שמקור איסור תקרובת הוא מ׳ויאכלו זבחי מתים׳, ואילו בגמ׳ (ע״ז יב ע״ב; לד ע״ב; מד ע״ב, ועוד) מובא שמקור האיסור הוא מ׳לא ידבק בידך׳, ורק לענין זה **שאין לתקרובת בטלה** עולמית, על זה אמרו (ע״ז נ ע״א) דילפינן מ׳ויאכלו זבחי מתים׳. (יש אפשרות לומר, דויאכלו זבחי מתים גילה לן שתקרובת נכללת ב׳חרם׳ שאמרו ב׳לא ידבק בידך...׳, אך זה ודאי שאין מקור האיסור מ׳ויאכלו זבחי מתים׳, דאין כאן ציווי או איסור. וכעין זה אמרי׳ לגבי מקור חיוב כיסוי ראש, דהחיוב הוא מאיסור פריצות שציוויו נלמד מ׳בחוקותיהם לא תלכו׳ ועוד, וע״י ׳ופרע ראש האשה׳ למדנו שהוא פריצות, כך גם כאן).

זאת ועוד, הגר״מ שטרנבוך (׳תשובות והנהגות׳ ב, תיד) הוכיח **מגמרות מפורשות**, שכל הצד לומר שאיסור הנאה מתקרובת יהא מדרבנן, זהו רק במידי דאכילה. אך בדבר שאינו אכילה **אין צד כזה**, ומלבד שהוא פשוט בסברא (דכיון שאינו מידי דאכילה, לכו״ע חל בו שם תקרובת מצד עצמותו ואכמ״ל), יש לו הכרחים ברורים עי״ש.

א. יש לשאול, מי הם? אחר שהתבו"ש ס׳ ד כתב על דברי הטור (התבו"ש למד בטור דס"ל איסור הנאה מתקרובת הוא דרבנן [ואין זה מוכרח בטור, ע"ש]) "ומי יודע באיזה פוסקים מצא הטור כדבריהם דהנאה דרבנן הוא והיקל בספיקו", כלומר, לא ברור לתבו"ש היכן מצא הטור שאיסור הנאה מתקרובת הוא דרבנן...

טענה ח׳ - הגילוח הוא עבור כסף

יש הטוענים שהם מתקבצים בהמוניהם להתגלח בטמפל, לא לשם עבודה, אלא שהכמרים הסיתום לאמונה טפילה, וכוונת הכמרים אינה אלא לתמורה הכספית היוצאת מן הגילוח.

<u>תשובה</u>:

מה שייך לומר ׳הגלחים הסיתום לאמונה טפילה׳, הלא הם עובדי ע״ז מאבות אבותיהם, הם מאמינים בה ואף מתים עבורה. וא״כ ביטלת כל ע״ז שבעולם, תאמר הכמרים הסיתום באמונה טפילה!! ודאי שזו אמונה טפילה אלא מה? - **ואמונה טפילה זו הקב״ה אמר שהיא ע״ז!**

ומה שייך לטעון שכוונת הכמרים עבור התמורה הכספית, **הרי עד 1960 השיער היה הולך לשריפה או קבורה**, ומנין לנו שעם תקנת המכירה הם הפסיקו לחשוב עבור האליל, וחושבים רק על הכסף? יתירה מזאת, אף אם נתווסף להם עתה כוונה עבור הכסף, הלא מבואר בראשונים (ע״ז נא ע״א) דגם אם כוונתם לאליל ולתכלית אחרת, אין זה גורע מדין תקרובת.

לסיכום, הגילוח היום הוא על אותה מתכונת בדיוק כמו כמו לפני 1960 (שהשיער היה הולך לשריפה), והינו המשך לגילוח של מאות ואלפי שנים, שמאמיני ההינדו באים ממקומות רחוקים ע״י נסיעה של כמה ימים, ומחכים בתור שעות על שעות, ומגלחים תוך

קריאת שם האליל שוב ושוב, ממילא השיער בדין תקרובת גמור כפי שהיה בעבר. ומה שנתווסף עתה התמורה הכספית, אין זה גורע מאומה משם תקרובת.

פרק ג' - המגלחים

טענה ט' - גויים בזה"ז לאו עובדי ע"ז הם

יש הטוענים ששיער היוצא מן הטמפלים בהודו, אינו תקרובת, כיון שגויים בזמן הזה לאו עובדי ע"ז הם.

<u>ביאור הטענה:</u>

מובא בשו"ע (יו"ד קכג, קכד, ועוד) כמה קולות בזמן הזה בענין המוצא אלילים או משמשי אלילים, משום שגויים בזמן הזה אינם עובדים ע"ז, אין בהם כישוף, ואינם מאמינים בכוחו של אליל, וממילא המעשים שלהם אינם בגדר 'עבודת אלילים', אלא 'מעשה אבותיהם בידיהם'.

יש שצדדו לצרף זאת כסניף להתיר את השיער מהודו, בטענה ש'מעשה אבותיהם בידיהם' ואין בהם לא כישוף ולא נישוף, ואינם מאמינים בכוחו של אליל וכו'..

<u>תשובה:</u>

אותם פוסקים שכתבו שגויים בזה"ז לאו עע"ז הם, אין כוונתם לומר שאם תמצא גוי שעובד ע"ז, תשים מטפחת על העיניים ותאמר שאין לזה דין ע"ז!! וז"ל הש"ך (יו"ד קנה, סקט"ו) על דברי הרמ"א שמותר להתרפאות ביין של גוי בזמן הזה: "בזמן הזה. כלומר, דעובדי כוכבים בזמן הזה לאו עובדי כוכבים הן וכדלעיל סימן קכ"ג וקכ"ד וכמה דוכתי, והרשב"א דאוסר בתשובה (והביאו ב"י ר"ס קכ"ג) לעשות מרחץ מסתם יינם, מיירי לדין הש"ס, וכ"כ הריב"ש סי' נ"ה, דסתם יינם דינו כדין עצי עבודת כוכבים והיינו לדין הש"ס, **ונ"מ במקום שהגוים שם עובדי עבודת כוכבים הן**", עכ"ל.

כלומר, כל הנידון של הש"ס ופוסקים להקל בכמה עניינם השייכים לע"ז, הוא רק במקום שהגויים לא עובדי ע"ז, אך לא עלה בדעתם לומר שבזמן הזה **כל** הגויים לא עובדי ע"ז.

נמצא שהפוסקים מדברים על מציאות שהיתה **במקומם**, שעם השנים נשתנה המציאות, והגויים כבר אינם עובדי ע"ז, ולא מצינו מי שישָׁכשך יין לע"ז. יותר מזה אפי' אם תאמר לגוי 'תשכשך יין זה לע"ז', הוא לא יידע על מה אתה מדבר.

אבל מה כל זה נוגע לדידן?

הרי ההודים סוגדי דת ההינדו, הם עובדי ע"ז במוצהר!! על זה יאמרו הפוסקים 'מנהג אבותיהם בידיהם'? א"כ על מה חז"ל דיברו, אם לא על כגון זה??

וכי ההלכה בשו״ע שאם זוקף לבנה ומקבל עליו אותה באלוה, ומשתחווה לה, אינה קיימת בזה״ז?

במילים אחרות, האם משום שגויים בזה״ז אינם עע״ז, יהא ניתן למחוק את מסכת ע״ז מהש״ס? ודאי שלא. כל כוונת הפוסקים היא להבדיל בין מנהגי הגוים הנמצאים איתנו שאינם עע״ז, לבין מנהגי הגויים בתקופה ההיא שהיו עע״ז (והנפק״מ, להתיר סתם יינם בהנאה לרמ״א יו״ד סי׳ קכג, א. או שניתן להקל בספק תקרובת, בהנאה, בהפסד מרובה לתבו״ש סי׳ ד סקי״ח, כיון שאינם עע״ז, ולא מאמינים בכח אליל, וממילא התקרובת אינה תקרובת. כמו״כ להתיר בהנאה כלים של נכרים שיש עליהם צורות של ע״ז [אך לא ישהה אצלו] דתלינן שלא עובדים להם כלל, אלא לזכר בעלמא נעשו, שו״ע יו״ד קמ״א ובש״ך שם סק״ו, ועוד כה״ג). כל זה אמת ויציב, **אך אין זה נוגע מאומה לגבי הגוים הנמצאים בהודו שהם עובדי ע״ז לכל דבר**, הם מאמינים באליל שלהם, ויש בהם כישוף ושאר מרעין בישין לרוב - בדיוק כבעבר. ראׄ ספר ׳המהפך׳ ח״א עמ׳ 284-280, שעל ידי כישוף יכולים לטמון ראשם באדמה זמן רב ללא חמצן, או לעופף באויר וכו׳, ונכתבו על כך ספרים שלמים כנודע.

זאת ועוד, בדת ההינדו יש **הרבה** עשירים שנותנים את **כל** כספם וזהבם עבור האליל שלהם, ונשארים עניים מרודים הגרים בפחי ברזל!!

האם על אלו נאמר ׳מעשה אבותיהם בידיהם׳? מצד מה? איזה הבדל יש בין אלו לעע״ז שהיה בזמן חז״ל? וכי משום שעברו שנים רבות מאז שהתחילו ע״ז זו, היא כבר קיבלה הכשר של ׳מעשה אבותיהם בידיהם׳?? הלא גם לפני אלפי שנה עבדו ע״ז דור אחר דור, והיא נשארה ע״ז לכל דבר, ולא התירוה עם הזמן משום ׳מנהג אבותיהם בידיהם׳...

׳מעשה אבותיהם בידיהם׳ אתה יכול לומר על גוי ההולך בשרשרת, והתליון שלו הוא עשוי שתי וערב. אז אתה דן ואומר, הוא לא עע״ז כלל, ממילא יש להניח שהוא לא השתחווה לזה אף לא פעם אחת. אז יתכן לדון האם שרשרת זו תהא מותרת בהנאה (ראׄ שו״ע יו״ד קמ״א ס״א ובש״ך שם סק״ו), כיון שאין כאן ע״ז אלא זכר בעלמא למעשה אבותיהם - על זה ורק על זה אמרו ׳מעשה אבותיהם בידיהם׳. אבל בנידו״ד, שהם עובדים את אליל ההינדו בכל ליבם ונפשם, ונותנים עבורו את כל היקר להם, עד שנעשים עניים גמורים, ובסוף חייהם הולכים לכומר **אשר שוחט אותם לאליל** וזורק את גופם לנהר השייך לאליל, על זה נאמר ׳מעשה אבותיהם בידיהם׳?!

להוי ידוע שהם מאמינים שכל הפרה קדושה - לכן הם שותים את נוזלי השתן שלה כסגולה לפרנסה, כמו״כ בכמה טמפלים ההודים צמים כ- 50 יום לפני הגילוח, **ואח״כ נועצים בעצמם עשרות שיפודים בגב ובחזה,** וקושרים על ידם את הע״ז לגופם להראות את המסירות שלהם אליה. חלקם כמובן מתים מכך, ראׄ תמונות בקובץ 77.

ועוד כהנה וכהנה דברים אשר תיסמרנה סערות הראש לגודל האדיקות שלהם לאליל, עד שהולך בן עם אביו אל הכומר, והלה שורף את אביו חי לכבוד טומאת האליל.

טענה י' - מסייע אין בו ממש

יש הטוענים להתיר משום שגם אם כוונת המתגלח לע"ז, מסייע אין בו ממש. והכל הולך אחר כוונת הסָפר.

<u>תשובה:</u>

גם כוונת המגלחים וגם כוונת המתגלחים היא לע"ז. הם אומרים ביחד את שם האליל לאורך כל התגלחת, הם חוזרים שוב ושוב על שם האליל, ממש כמו מנטרה עד שקשה לשמוע זאת. ראי' סירטון בקובץ 68.

טענה יא' - המגלחים אינם כמרים

יש הטוענים: "המגלחים אינם כמרים, רק ספרים אומנים, ואדרבה הם מהשפלים באומה זו".

<u>תשובה:</u>

טענה זו תמוהה במיוחד, הלא מי נותן את השם כומר? האם מנהל הטמפל, או מה שנקרא 'כומר' לפי גדרי חז"ל?

ודאי לפי גדרי חז"ל. ומה הפירוש כומר? מי שהוא **אדוק** בע"ז ופועל בשבילה! ולאו דוקא זה שלבוש בגלימא ומקטורן... אלא מה שפועל בשבילה באדיקות נקרא 'כומר לע"ז'. ראי' בב"ב קט ע"ב "ראיתם בן פוטי זה **שפיטם עגלים לע"ז**", ומפני כך נקרא כומר. כמובא ברשב"ם שם שהוא "פוטיפרע **כהן** און". ואין לך מי שפועל בשביל הע"ז יותר מן הגלחים.

נעיין מעט בחייהם של הגלחים. כל גלח במשמרתו אין לו מנוחה, לא מנוחה פיזית ולא מנוחה נפשית. לא כל אחד מתקבל להיות גלח בטמפל, ואפי' שמחכים שעות רבות בתור, לא יוצא מישהו מקהל הממתינים להצטרף אל הגלחים להקל מעליהם את העומס - **גם אם הוא סָפָר במקצועו**. אם יעשה כן יתחייב בנפשו. זה עובר מאב לבן בלבד, והם אדוקים מאד בעבודתם **עד שלא נרתעים מכך ששחוסי הרגליים שלהם נשחקים וכואבים ושורשי כפות הידיים נהרסים**. ודאי שזה נחשב אדוק לע"ז, וממילא חשיב כומר, ופשוט.

זאת ועוד, עד כמה שגילוח השיער חשיב עבודת האליל, **הרי שהמגלח הוא משרת את האליל בזה**. א"כ מה הפרש בין הגלח שמגלח לאליל ההינדו, לבין המגיש את היין לפני הפסל, **זה וזה משרתים את האליל** וחשיבי 'כמרים' משום כך.

יש להעיר: הרב הנ"ל רצה להתיר משום שהגלחים הם לא הכמרים ואדרבה הם 'מהשפלים שבאומה'. להוי ידוע, שדוקא תואר זה שנתן להם, הוא לחומרא ולא לקולא. דאילו שפלים אלו לא היו מגלחים, אלא 'הנבחרים שבאומה' היו מגלחים - היינו הסטונדטים שבהם, היה מקום לדון דאולי לכמה שיטות לא הוי תקרובת (או הוי ספק תקרובת), כיון שחלק מהסטודנטים לא מאמינים בכוחו של אליל, והם כלל לא אדוקים בו! (ולכן הם לא באים

להתגלח). אך דוקא משום שהמגלחים הם השפלים שבאומה, הם עובדים את האליל בכל ליבם ומאודם, מאמינים בכוחו ומוסרים לו את חייהם, והגילוח הוי ע״ז גמורה לכל הדעות והשיטות.

טענה יב׳ - אין אדם אוסר דבר שאינו שלו

״שם תקרובת שייך רק מצד מעשה של הספרים, והרי כתב הרמב״ם בריש פ״ח מהלכ׳ ע״ז דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו״, עכ״ל. רוצה לומר דבנידו״ד, הספר המגלח אינו יכול לאסור את השערות של המתגלח, כיון שאינם שלו.

יש להעיר: המעיין בסוגיא התם רואה שטעם הסובר ׳אין אדם אוסר דבר שאינו שלו׳ (אף ע״י מעשה) זה משום שאומר לו ״לאו כל כמינך דאסרת לדידי״. פירוש, דהשופך חלב לתוך תבשיל בשר של חבירו, הרי שהתבשיל נאסר במציאות. לעומ״ז בע״ז צריך את **כוונת** העובד. ומכיון שהחפץ אינו שלו, אין כוונתו פועלת איסור בחפץ, אף אם עשה בו מעשה, אך בנידו״ד הרי המתגלח **מוסר למגלח את ראשו שיגלחנו עבור האליל**, נמצא שעושה על פי ציוויו. וכי בכגון זאת נימא ׳אין אדם אוסר דבר שאינו שלו׳?

וכי יעלה על הדעת שאדם ייגש לבית ע״ז, יתן לכומר שמנים וסלתות להקריב עבור האליל, וזה לא יהא תקרובת משום שהכומר לא יכול לאסור דבר שאינו שלו?!

פרק ד׳ - מקור השיער

טענה יג׳ - רק מיעוט מגיע מהמקדשים

יש הטוענים כי רוב השיער בעולם אינו מגיע מהמקדשים, וממילא ניתן לקנות פאה משום ׳כל דפריש מרובא פריש׳.

<u>תשובה:</u>

א. כתב הגרישׁ״א זצ״ל (׳קובץ תשובות׳ ח״ג סי׳ קיח) דאף אם מיעוט היה מגיע מהמקדשים, כל השיער היה אסור משום ׳כל קבוע כמחצה על מחצה דמי׳, כמובא ב׳דברי חיים׳.

ב. לפי העדויות והתחקירים, למעלה מ- 95% משיער הפאות בעולם מקורו מהטמפלים שבהודו. סוחר שיער גוי שהוא עשרות שנים בענף השיער אומר בתוקף כי מעל 99.99% מהפאות **מעורב בהם** שיער הודי. (ואף אם תרצה לחלוק עליו, מה תעשה שראש ההכשר הר׳ שלזינגר אמר כי בפאה אחת מעורב שיער של 50 ראשים... ותקרובת אינה בטילה). ראׄ׳ קובץ 62.

ג. לגבי מה שרב אחד עשה חשבון על פי הדיווח מהשלטון ההודי, שרק 75% משיער היוצא מהודו הוא מהטמפלים, - אין זה נכון עובדתית, כיון שנודע בוודאות גמורה, שמנהלי הטמפלים, והסוחרים הקונים מהם **יודעים שהיהודים מסתייגים משיער של ע״ז!!** על כן הם מוכרים את השיער כאילו מקורו מנשים עניות שבכפרים...

ד. מעיד השליח בי״ד שאחר הסערה הגדולה בתשס״ד, הוא שאל את הסוחר שיער הגדול בהודו שנקרא ׳גופטה׳ (m.m. gopta), למקור השיער שלו, והשיב לו ׳שיער מסרקים׳ (שאוספים ממסרקים של נשים, ממה שנשר מהן בעת סירוקן). לאחר מכן, השליח הנ״ל נכנס למתחם הע״ז, וכששאל שם מי הוא ׳גופטה׳, השיבו לו ׳הוא אחד מהקליינטים הגדולים ביותר שלנו׳ (רא׳ קובץ מס׳ 78). כמו כן מובא, ב׳תל תלפיות׳ של ׳חניכי הישיבות׳ (סב, עמ׳ 355-356) שהם גילו שגופטה שיקר על מקור השיער שלו, מחשש להפסיד את הלקוחות היהודים.

ה. מעיד ר׳ אהרון, סוחר שיער ותיק של שיער, שהיה לו חבר הודי שהיה לו **כמו אח ממש**, (ר׳ אהרון הלווה להודי 1000$ ללא ערבים, והלה הרגיש שחייב לו את חייו) ואותו הודי **נשבע לו** שהשיער שמביא לו הוא מרחבי הודו **ולא מהמקדשים**, ואח״כ נתברר לר׳ אהרון שזה היה **רק מהמקדשים!!**

ואמר לנו ר׳ אהרון שאין לו שום טענה על אותו הודי, **משום שאין לו ברירה!** למה? **״כיון שהתחרות היא באפס סיכויים, דהרי אם מנהל טמפל מוכר קוקו ב 5$ אז הוא הרויח 5$!! אם כן מי יכול להתחרות איתו? הלא בכמה שתשיג קוקו אחר, המנהל הטמפל ימכור לך בפחות!!**

וז״ל ר׳ אהרון (ניתן לדבר איתו, או עם אשתו. לפרטים ניתן לפנות למערכת):

שאלה: הרבנים כתבו: ״אי אפשר לדעת אם רוב הפאות מהודו״, האם לפי הידע שלך זה נכון?

תשובה: ״ההיגיון והמציאות בשטח אומרים ששיער באופן מסחרי שטוב לביזנס, אפשר להשיג רק בהודו. ולכן פשוט שרוב השיער שנמצא במפעלים בסין מקורו מהודו. **אני יגיד לך עוד משהו: כולם מודים שבהודו יש גזיזה מתמדת של כשמונים עד מאה אלף ראשים ביום!! ואף שערה לא נזרקת, הכל נמכר!! אז בבקשה אם זה רק מיעוט קטן מכל העולם, תביא לי עוד מפלצת אחת כזו בגלובוס!! איזו מדינה מתקרבת לזה? למה אני וכל החברים שלי לא מכירים עוד מפלצת שמקיאה שיער בכמות כזו... ולא ברבע כמות מזה... אז רק הרב שלך מכיר**... שיגיד לי איפה... אני סוחר בשיער כשמתקשרים אלי ומבקשים ממני: ״אהרון אני צריך דחוף 400 קילו שיער אירופאי, אני אומר לו ״אין דבר כזה״! צריך לחפש בנרות עד שמוצאים ומגרדים. אבל אם מתקשר מישהו ושואל אותי: אני צריך 400 קילו שיער הודי איכותי מה שנקרא מהמקדשים, אני אומר לו: יש כמה שתרצה אפילו 4 טון. אז ברור לך כבר מה זה הודו״, עכ״ל.

טענה יד׳ - השיער מותר משום ׳תערובת שניה׳

יש הטוענים שרוב השיער בעולם אינו מהודו, ואם תחוש לדין קבוע, הא עכ״פ השיער נמכר מהסוחר למפעל, ובמפעל יש שיער מקומי, נמצא שהשיער שקנה מהסוחר מתערב עם שיער המקום והוי ׳תערובת שניה׳.

<u>תשובה:</u>

יש להעיר: כתב הרמב"ם הלכות עבודה זרה פ"ז ה"י (מה שבכתב מוקטן, הוא חלק מהמקור אלא שאינו נצרך לענינינו): "ספק עבודת כוכבים אסור **ספק ספיקה מותר**, כיצד כוס של עבודת כוכבים שנפל באוצר מלא כוסות כולן אסורים מפני שעבודת כוכבים וכל משמשיה אוסרין בכל שהן, פירש כוס אחד מן התערובת ונפל לכוסות שנים הרי אלו מותרין, טבעת של עבודת כוכבים שנתערבה בכמה טבעות, ונפלו שתים מהן לים הגדול הותרו כולן שאני אומר אותה הטבעת היתה בכלל השתים, נתערבה במאה ונתחלקו ארבעים למקום אחד וששים למקום אחר, ונפלו הארבעים כולן לטבעות אחרות, כלן מותרות, שאני אומר אותה הטבעת האסורה ברוב היא. **נפלו הששים לטבעות אחרות כולן אסורות**". (מבאר הכס"מ דבנפלו לים הגדול אפשר לתלות כיון **שנאבדו מן העולם** ושמא האיסור אינו בעולם, ממילא אתה יכול לנהוג בספיקו ככל שאר איסורים, משא"כ בנפלו לחבית אחרת **שהאיסור נמצא**, ומכיון שהוא ע"ז צריך אתה להחמיר בספיקו, יותר משאר איסורים)

נמצא - מה שהותרו אלו שנתערבו פעם שניה, זהו באופן שנחלקו המיעוט מן התערובת (40 טבעות) לצד אחד, והרוב (60 טבעות) לצד אחר, ורק אחרי שהמיעוט (40 טבעות) יפלו לתוך חבית **אחרת** של היתר, אז כיון שפעמיים יש רוב כנגד האיסור - פעם א' בתוך החבית הראשונה של המאה טבעות, ופעם ב' בחבית האחרת, **אז** החבית **השניה** מותרת, כיון שכל טבעת יש עליה ב' ספיקות. **והחבית הראשונה שיש בה 60 טבעות אסורה לעולם.**

ולנידו"ד - ניקח למשל את מ.מ. גופטה - סוחר שיער הודי, ונעיין במסחרו. הוא קונה שיער מהמכירה הפומבית המתבצעת בטירופטי אחת ל - ג' חודשים. שיער זה מתערב עם שיער כשר שיש לו (אין לנו ידיעה כזו שיש לגופטה שיער כשר, אך לצורך ההמחשה נניח כך) עתה הוא מוכר למפעל בספרד שיער, ונניח שלמפעל יש גם שיער כשר. טוען הרב שהשיער ההודי התערב אצל גופטה פעם אחת, ועתה הוא מתערב פעם שניה במפעל בספרד.

עתה נעיין בהלכה מה נקרא 'מתערב פעם שניה'.

נפלה טבעת לחבית של מאה טבעות, כל החבית אסורה. נפלו ארבעים טבעות לחבית אחרת של מאה טבעות, החבית האחרת מותרת. כיון שכל טבעת שאתה מוציא יש עליה שתי ספיקות: א. אולי אין זו טבעת מהחבית ראשונה. ב. אף אם היא מחבית ראשונה, אולי היא לא הטבעת האסורה.

עתה ננסה להעתיק את המקרה של הטבעות לנידו"ד. ונראה כמה נקודות הנחה שרירותיות אנו צריכים לעשות כדי שהצירים יהיו דומים.

א. יש לגופטא רוב שיער כשר, ועל גבי זה הוא קונה מיעוט שיער הודי.

ב. גופטא לא עירב את השערות אלו באלו (זה נגד המציאות, כיון שהסוחרים מלבד הקיטלוג הראשוני שהם עושים חלוקה לפי טיב השיער, הם מקטלגים את השיער לפי אורך. ובהחלט יתכן שיניחו באותה גומיא שיער אירופאי ושיער הודי בטיב שוה ובאורך שוה).

ג. גופטה חילק את הסחורה שלו לרוב ומיעוט.

ד. גופטה מכר למפעל בספרד את אותה קבוצה של מיעוט שיער הנ"ל.

ה. המפעל בספרד יש לו שיער כשר לגמרי ללא כל תערובת של שיער הודי (כאמור, דבר זה הוא נגד המציאות).

ו. המפעל לוקח את השיער מגופטא ומניח אותו בתוך השיער הכשר לחלוטין.

ז. השיער הכשר הנ"ל שהיה למפעל טרם הקניה מגופטא - הוא הרוב, ואילו השיער שנקנה מגופטא הוא מיעוט.

ובכן, אם אחת מהתקריות לא התממשה, יש לפניך תערובת ראשונה בלבד.

לענינינו, הסוחר מוכר בסתמא, וכתב הרמב"ם "**נפלו הששים לטבעות אחרות כולן אסורות**"! א"כ על מה נסמוך שבעל המפעל קיבל רק את השיער הכשר, הלא יתכן שקנה ממנו את רוב הסחורה שאצלו, ואיסורא ברובא איתא?

ואפילו אם נניח שהקונה קנה את המיעוט, וכי הסוחר מתייחס אל הרוב שנשאר אצלו כאיסור, וישרפנו? הלא הוא מוכר את **כל** הסחורה שלו לבעלי המפעלים! ממילא כל השיער שבמפעלים נחשב 'תערובת ראשונה' ולא תערובת שניה. **דהמציאות הברורה** היא שיש במפעלים שיער של תקרובת שאינה בטלה לעולם - וכל פאה היא **בספק אחד**, ולא בשתי ספיקות כיון שהכל נקרא בשם '**תערובת ראשונה**' כנ"ל.

במילים אחרות, כיון שהסוחר מוכר את **כל** הסחורה שלו ללא חילוק בין שיער מהודו לשיער אחר, וכן בעל המפעל קונה הכל ללא חילוק, על מה יש להשען שאין שיער הודי במפעל?

בטבעות של ע"ז הנ"ל אמרו, שכיון דשישים טבעות נחלקו לצד אחד, תלינן שהאיסור הוא שם **והם אסורות לעולם**. אך אם הכל הפקר, ואין 'מיעוט' או 'רוב', אלא **כולם** באים אל התערובת, מה שייך לדון את שיער המפעל כ'תערובת שניה'? הלא אף אם איסורא ברובא איתא, הרוב גם נמכר לקונה כמו המיעוט בדיוק... (ואם לא תאמר כך, ביטלת כל איסורי תערובת [היינו איסורי תערובת כהנ"ל, שנשלל מהם ביטול ברוב, והיתרן בא רק ע"י תערובת שניה], כיון שתמיד תחלק **בדמיונך** את התערובת לרוב ומיעוט, והספק הוא על התערובת השניה...).

כל זאת מלבד דברי הר' שלזינגר, נותן ההכשר, שאמר שבפאה אחת מעורב שיער של 50 ראשים (ראי' קובץ 85), דע"י כך אפילו ספק אחד אין לך. דמספיק שיהא שערה אחת של תקרובת והפאה אסורה.

זאת ועוד, כתב הגר"מ שטרנבוך שליט"א (על פי יו"ד קיח, י, ועוד) דלא שייך לדון בכל דפריש כאשר יש סיבה דוקא לקחת את המיעוט. נניח גוי שקנה בשר, והטרף יותר זול, ועתה יהודי יקח מהגוי, אינו יכול לומר כל דפריש... כיון שהגוי יש לו סיבה לקנות את הטרף שהוא יותר זול.

כך נמי בדידן, הרי גם אם השיער ההודי היה המיעוט בשוק, יש לבעלי המפעלים אינטרס לקנות אותו, כיון שהוא יותר זול (הגוי מרויח פי 10 אם יקח לפאות שיער הודי ולא אירופאי, ראי' קובץ 82). מלבד מה שהוא טוב מאד לפאות (ראי' קובץ 86), ודאי אית לן למתלי

שהם רוצים את השיער ההודי הזול והטוב כעדיפות ראשונה, ואזיל דין תלייה ד'איסורא ברובא איתא', כיון שיש לגוי רצון במיעוט.

טענה טו' - שיער ההודי אינו טוב

יש הטוענים ששיער ההודי אינו טוב לפאות, והוא ראוי רק לראשי השחורים בלבד, ממילא אין לחוש בפאות הנמכרות בשוק שמקורן מהודו.

<u>תשובה:</u>

כל סוחרי השיער מעידים **באופן ברור**, ששיער ההודי הוא מעולה לפאות, ראו קובץ 62. ובענין הצבע, מובא בתחקירים שהשיער נכנס לאמבטיה עם כימיקלים שמורידים לו את הפיגמנטים, ונעשה לצבע הרצוי, חום בהיר, בלונדיני, לבן - הכל לפי זמן שהייתו של השיער בכימיקלים. ראו קובץ 83.

פרק ה' - הגוי והאליל

טענה טז' - אולי הבאת השערות היא העבודה, ולא הגילוח עצמו.

יש הטוענים להתיר ממה שיש להסתפק על הגילוח האם הוי 'עבודה', דאולי העבודה מתחילה בנתינת השיער לאליל ע"י הנחתו בכלי ההונדי, ולא בעצם הגילוח. ואם כן, אין כאן 'כעין זביחה'.

<u>ביאור הטענה:</u>

לא כל מה שמוגש לע"ז נאסר משום תקרובת, אלא צריך שיהא בזה מעשה 'כעין זביחה' (חיתוך), או 'כעין זריקה המשתברת' (דבר לח), או שהתקרובת תהא 'כעין פנים' (מה שמוגש בביהמ"ק), ועל כן הזורק מקל לע"ז, אף שעבודתה בכך, אין המקל נאסר. א"כ הכא נמי, נימא שגילוח השיער אינו 'עבודה', אלא רק 'הבאת השיער', וממילא השיער לא יאסר.

הרב המתיר הביא ראיה לחילוק זה מהרמב"ן, וכתב כך: הרמב"ן בדף נ"א דן בנרות שעוה שהדליקום לפני ע"ז האם יאסרו מדין תקרובת, דהדלקתן זו היא שבירתן, ויש בהם כעין זביחה. וכתב לדחות דאינו דומה לענבים שבצרן, דהתם מתכוון לעבודה באותה בצירה והוי כשבר מקל לפניה, אבל בנרות אין מעשה הדלקה **עבודה**, אלא ההדלקה רק לתכלית שיאירו הנרות לכבוד הע"ז (הבזויה), ולמדנו א"כ דבעי שמעשה השבירה - הזביחה יֵעשה בתורת עבודה לע"ז, וא"כ עלינו לדון בגילוח השיער **דאפי' שתכליתו לע"ז** אך שמא העבודה היא בהנחת השיער לפני הפסל, והגילוח נעשה למטרה זו, **אבל אין הגילוח עצמו עבודה לשם ע"ז**, ע"כ דברי המצדד להתיר.

<u>תשובה:</u>

ברמב"ן שם לא מדובר שרוצה לעובדה ע"י אש או הדלקת נר, אלא הוא מדליק את הנר להאיר, והרמב"ן שואל מדוע אינו תקרובת מצד מה שעושה זאת עבורה בפניה, ומשיב שמעשה ההדלקה אינה עבודה, כנ"ל. אולם בענין גילוח השיער, הלא הרב עצמו כתב שאחר הגילוח הם מניחים את השיער בפני הפסל, א"כ **הסתמא** הוא שזה עבודה, **ואין לנו לספוקי שמא הגילוח אינה עבודה - ללא ראיה לכך**.

במילים אחרות, במדליק נר אצל הע"ז התכלית **הסתמית** של הנר היא להאיר, ולא לשם עבודה כתקרובת. משאי"כ בשיער, התכלית הסתמית היא נתינה עבור האליל, כפי שנמצא בספריהם ובעדויות המתגלחים והסָפרים, שהאליל שלהם לוקח את השיער שהם נותנים לו ומביא את זה לנסיכה שהשתילה לו שיער משלה, **א"כ בכגון זה אין לעמוד ולחקור 'שמא אינו עושה זאת לשם עבודה'**.

וכך הוא בכוליה דש"ס, כגון בההיא דעורות לבובין, דמבואר שם **שכל** הבהמה אסורה בהנאה משום תקרובת! ולפי הנ"ל אין לאסור את כל הבהמה, כיון דאמנם הלב ניתן כתקרובת עבור היראה, אך מי מעיד לן שקריעת העור היתה בשביל **'מעשה עבודה'**? התשובה היא, דכיון שקרע את העור עבור הוצאת הלב להקטירו, אנו דנין את קריעת העור לשם כך כעבודה, כל כמה שלא ידוע לן אחרת.

כן הדין בכל שוחט בהמה לע"ז, כל הבהמה נעשית 'תקרובת' על אף שלוקח חלק מהבשר עבור הע"ז.

כמו כן בשבר מקל לפניה שאמר רב דהוי עבודה, לא מספקינן "אולי התכלית שלו היא להביא בפני הע"ז שתי חתיכות מקל, אך עצם השבירה אינה עבודה"..., אלא כל כה"ג חשבינן למעשה השבירה או הזביחה 'עבודה' **כל כמה שאין ראיה לומר להיפך**.

בפרט בנידו"ד שהם אומרים שוב ושוב (בצורה מאד אדוקה, זה ממש קשה לשמוע את זה! ראי' קובץ 64) את שם האליל **לאורך כל התגלחת**, והם אומרים בפה מלא שהגילוח נעשה עבור האליל, ולא עבור הורדת היופי (אם כי חלק מהמתגלחים הזכירו את ענין הורדת היופי - אך ציינו זאת **כדבר נלווה**, ולא שזה הסיבה שנסעו כמה ימים לכאן, וחיכו לתגלחת 10 שעות וכו', דבשביל הורדת היופי היה מספיק לגלח בחדר הרחצה בבית).

טענה יז' - אולי אליל ההינדו אינו ע"ז

יש הטוענים שלפי החזו"א יש לפקפק האם הסוגד להינדו הוא עובד ע"ז, וז"ל אחד מהרבנים (הסוגרים במקור): "ויש כאן עוד ספק על פי מש"כ החזו"א (סי' סב סקכ"א וסקכ"ב) שאין ע"ז אלא דווקא בעובד נברא באמת, אבל אם צייר בנפשו כח נברא כזב ועובדו אינו אלא מינות. ושוב כתב דבעובד לתמונה (פי' פסל) באמונה שהכח הנברא (כגון כוכב או שר) משפיע עליה כח, וודאי הוי ע"ז ואם זה רק לזכרונה צ"ע יעש"ה, ולמדנו דהעובד פסל חשוב ע"ז רק בכה"ג שמאמין שהפסל עצמו הוא כח או שיש לו השפעה מכח נברא, אבל עובד כח כזב וכן עובד פסל שמושפע לדעתו מכח שהוא כזב אי"ז ע"ז".

<u>תשובה</u>:

אחר בקשת המחילה, החזו"א שם לא אומר זאת כלל. החזו"א שם אומר כך: אם אדם מצייר בנפשו כח נברא ועובדו זה מינות. אך אם הוא עובד נברא שמת, הוי ע"ז כיון שהנשמה קיימת. **מוסיף החזו"א ספק מקורי כדרכו המיוחדת**: עד עתה אנו יודעים על שני דמויות: **א. עובד. ב. נעבד**. מה יהיה אילו נכניס דמות שלישית? היינו: **א.** עובד. **ב.** תמונה שעשו לזכרון איזה נפש, כגון תמונה של ישו"ו (ישו"ו). **ג.** יראָה המצָוה לעובדה. אם כן כך: המקטיר לתמונה, הוא לא עובד אותה בעצם, כיון שאילו היראה תתבטל, הוא יזרוק את התמונה לפח (כיון שהוא לא מאמין בשום כח כזב המשפיע עליה). א"כ הוא עובד לתמונה **מחמת היראה** המצווה אותו על כך. אך מאידך, גם את היראה הוא לא עובד, הוא לא מקטיר לפניה, אלא לפני התמונה הנ"ל!? - **על זה** מסתפק החזו"א לומר אולי זה רק משמשי ע"ז, שהוא משמש את היראה המצווה אותו להקטיר לתמונה. או מכיון שהוא מקטיר לתמונה ע"פ ציוויה של היראה, הרי הוא עובד את היראה, והוי ע"ז. **זה הספק של החזו"א**. אך זה ברור שאילו עובד לפסל תוך אמונה שמשפיע כח כזב על הפסל, ודאי הוי ע"ז!! **וז"ל החזו"א שם "ומיהו אם הכוונה למשפיע על התמונה הזאת שפע וכח, ודאי הוא ע"ז עצמה"**. (ומש"כ שם "וצ"ע", זה קאי על החידוש שכתב בסמוך לזה, ולא על המשפט הזה, דהרי זה גדר ע"ז כנ"ל, ולא שייך להסתפק בכך).

לסיכום, היכן החזו"א כתב שהעובד **פסל** שמושפע לדעתו מכח שהוא כזב אי"ז ע"ז? - אם זה לא ע"ז, אז מה זה ע"ז?? כל הגריעותא ב'כח כזב', זה לגבי העובד כח **ללא פסל ותמונה**, אלא רק מציירה בנפשו, בזה מחדש החזו"א שהוא 'מין' ולא עובד ע"ז, ופשוט.

טענה יח' - הגוי מכוון לקבל ברכות ושפע

יש הטוענים שאין כאן 'עבודה' מכיון שהגוי מכוון על ידי הגילוח לאליל, לקבל בתמורה שפע והצלחה בכל ענייניו.

<u>תשובה</u>:

ראשית, יש בידינו סיפורים רבים על אנשי עסקים הודים עשירים במיוחד, שנתנו את כל הונם עבור האליל, ונשארו עניים מרודים. שנית, אף עדויות רבות מה זה סותר שזה עבודה לאליל? וכי יש איזה גמ' בע"ז האומרת שאם העובד מצפה לישועה עקב עבודתו אין זה ע"ז? האם לא כתוב בפרק 'לפני אידיהן' עשרות פעמים שהגוי הולך ומודה בפני הע"ז עבור הישועה שעשתה עבורו? **לפי הבנתו של הגוי - למה היא עשתה לו את הישועה אם לא בעבור שהוא הקטיר בפניה ועבד אותה?** האם נאמר שא"כ ההקטרה הזו אינה 'עבודה' כיון שהוא רצה ישועה? ודאי שלא.

טענה יט' - הכמרים טוענים שזה רק להורדת היופי

יש הטוענים שדיברו עם כמה כמרים (בעיקר בארה"ב) והם הודיעו להם שאין הגילוח עבודה כלל, רק עניין של היטהרות והכנעת הגאוה טרם שנכנסים לפני האליל. ממילא אין על השיער דין תקרובת ע"ז.

<u>תשובה:</u>

כפי שהקדמנו, כמרי ארה״ב כופרים כמעט בכל עקרונות דת ההינדו. ואם הנידון היה על השיער שלהם, בהחלט היה מקום להקל (אלא שהם לא מתגלחים...), כדי לדעת האם השיער הבא מהטמפלים בהודו, יש לשאול את הכמרים/סָפרים/מתגלחים שבהודו!

ואכן חקרו את הדבר אצל פקידי הטמפל המרכזי, ללא שרמזו שהם יהודים, אלא הציגו עצמם כסטונדט העושה עבודת דוקטורט, ונצרך לדעת כמה פרטים. להלן אחד מהראיונות (ניתן לשמוע בטל׳ 9179798800 ואז ללחוץ 49)

עובד: איזה מידע את רוצה גבירתי?

מראיינת: רציתי לדעת דבר ראשון האם הם אומרים איזה מילים מיוחדות של דקלום לאלילים? עובד: בזמן הגילוח? מראיינת: כן, בזמן הגילוח

עובד: ״גובינדה״, אנחנו צריכים להתפלל לאליל ״גובינדה״ בזמן הגילוח

מראיינת: הם אומרים ״גובינדה״

עובד: כן. מראיינת: האם זה נחשב קרבן לאלילים כשגוזזים את השיער?

עובד: כן גבירתי, אם אני מתפללת לאליל לעשות משהו בשבילי ואז הוא פתר את זה בשבילי. אז אחר כך אני נותנת את הגילוח שלי לאליל

מראיינת: אז הם נותנים את השיער לאלילים

עובד: אם יש לך בעיה מסויימת, ניסית מלא דברים, יש לך קשיים, את מתפלל לאליל ״אם הבעיה הזאת תיפתר אני נותנת לך את השיער״, אז אחר כך אני נותנת את הגילוח לאליל, אחרי פתרון הבעיה את נותנת את השיער לאליל. זה קרבן, את נותנת את השיער לאליל. מראיינת: אז השיער זה קרבן לאליל? עובד: כן

מראיינת: האם הרבה נשים באות להתגלח או זה רק גברים

עובד: שניהם עושים גילוח. מראיינת: אוקיי, שניהם עושים הגילוח, תודה רבה

מראיינת: האם נשים גם מגיעות או גברים או עוד נשים או שניהם

עובד: כן, כל אחד יכול לעשות את זה אפילו ילדים.

מראיינת: ההודים שמגיעים לגילוח האם הם מתפללים לאליל כשמגלחים את השיער? האם הם אומרים משהו ״גובינדה״? עובד: כן כן גובינדה. מראיינת: מה פירוש גובינדה? עובד: זה הלורד באלאג׳י. מראיינת: אהה, אז הם מתפללים. הם אומרים גובינדה.

השתי שאלות האחרונות שלי הם חוץ מ״גובינדה״ האם הם אומרים עוד איזה תיפלה או רק גובינדה?

עובד: כל אחד מתפלל בדרך שלו.

מראיינת: אהה, כל אחד מתפלל בדרך משלו וזה מחשב מנחה לאליל או קרבן לאליל? כשהם גוזזים את השיער האם זה נחשב קרבן דתי?

עובד: כן, גבירתי. מראיינת: כשההודים וההודיות באים לגלח את השיער למה הם מקריבים את השיער לאליל

עובד: הם בתפלה, גבירתי, בדרך כלל כל אחד יש לו משקל בראש, הם מכופפים את הראש לפני האליל. הסרת השיער הכוונה שהם מכופפים את הראש לפני האליל, נכון? לפני האדם השני. מראיינת: אהה, אז הכוונה שהם כורעים את הראש לפני האליל

עובד: כן כן גבירתי, הם מכופפים את הראש והסיבה של הגילוח [לא ברור המילה אחר כך]. מראיינת: אבל השיער עצמו הוא מתנה לאליל? השיער עצמו. עובד: כן כן גבירתי. מראיינת: האם אתה יודע כמה אנשים מגיעים לטמפל כל יום. עובד: כן בערך 80 אלף. מראיינת: 80 אלף כל יום? עובד: כן

מראיינת: והאם יש עוד הרבה טמפלים שעושים גילוח? האם זה היחיד? או האם יש עוד טמפלים שעושים גילוח. עובד: יש הרבה, גבירתי.

מראיינת: וואו, יש 80 אלף כל יום, זה לא יאומן. זה יהיה המון כל שנה.

עובד: כן כן. מראיינת: וכשהם מגלחים, האם הספרים גם אומרים גובינדה?

עובד: כן גבירתי. מראיינת אה, הם גם אומרים גובינדה וואו. עובד: כן

מראיינת: עוד שאלה אחת. למה ההודים וההודיות מגלחים את השיער? האם אתה יודע למה? עובד: שיער זה היופי של האנושי. האם אתה מאמין לזה.

מראיינת: כן, זה בהחלט יפהפה. עובד: כן, שיער זה בהחלט יופי של אנושות, ע״י נתינת הגילוח אנחנו נותנים את היופי שלנו ללורד. אנחנו מקריבים את היופי לברכת האליל. מראיינת: אז אתם מקריבים את השיער.

עובד: על ידי הקרבת השיער הכוונה ״האליל אנחנו מוכנים לתת אפילו היופי שלנו לברכה שלך״. מראיינת: וואו, אז אתם מוותרות על היופי בשביל ברכת האליל. והאם השיער נחשב קרבן לאליל? האם זה הולך לאליל?

עובד: כן זה היופי שלנו. השיער זה היופי, אנחנו מקריבים אפילו השיער לברכת האליל. מראיינת: וזה הכל לברכות? עובד: הכל ברכות מהאליל

מראיינת: ואיזה ברכות האליל נותן, כל מה שהבן אדם צריך?

עובד: כל או איזה שהוא ברכה, אם אנחנו חושבים לפני האליל אם זה יקרה, אנחנו מגלחים. אוקיי? אם תקבל קידום, או אתה רוצה רכב או כל דבר כזה, אם זה קורה

אנחנו צריכים לגלח את השיער. זה שבועה. אליל אם אני אקבל את זה אני אגלח. או אם הילד בריא אם הוא נהיה בסדר באמצע בעיות בריאותיות.

מראיינת: מתי הם אומרים גובינדה? לפני הגילוח או באמצע הגילוח?

עובד: כל הזמן, "גובינדה" זה מן מלמול או מנטרה

מראיינת: אה, זה מנטרה. האנשים אומרים כל הזמן בזמן הגילוח גובינדה

עובד: כן גבירתי. מראיינת: זה מאוד עוזר לנו, תודה רבה על כל העזרה. עכ"ל.

פרק ו' - אולי בכל זאת

טענה כ' - גזירה שאין רוב הציבור יכולים לעמוד בה.

יש שצידדו להתיר משום שלהחשיב את השיער לתקרובת היא גזירה שאין הציבור יכול לעמוד בה.

<u>תשובה:</u>

'גזירה שאין רוב הציבור יכולים לעמוד בה', נאמר על גדר וסייג שחכמי הדור רוצים לגדור. אולם כאן מדובר על איסור דאורייתא, ואינו נדחה אלא מפני פיקו"נ כמבואר בשו"ע יו"ד סי' קנז.

לעצם הטענה, נניח שהיה שייך בזה 'גזירה שאין הציבור...', הרי רוב רובן של הנשים אומרות "אילו יֵצא פסק החלטי האוסר פאות, **אין יותר טוב עבורי מזה**. אבל עתה שאין פסק ברור - כל חברותי ממשיכות ללכת בפאה, והן תלעגנה לי אילו אלך במטפחת". **מעטות** הן הרוצות פאות גם כאשר כולן תלכנה במטפחת.

יותר מזה, אילו יציעו לאשה 20,000 ש' בחודש עבור הליכה במטפחת, היא תסכים. לעומ"ז אילו יציעו סכום זה עבור הבחורים והאברכים שלא יעלה להם הרהור מהפאות הנקרות בדרכם, זה לא יעזור. ההרהור עולה ללא משים, הנקודה היא סילוק ההרהור, וזה נתון למצב הרוחני של האדם באותה עת.

נמצא שאם זה 'גזירה שאין הציבור יכול לעמוד בה' - הרי שהגברים לא יכולים לעמוד בה, - והנשים כן.

זאת ועוד, טענה זו מלווה בהטעיה מסויימת. כיון שה' ציווה על כיסוי ראש, והרי עד שנת תש"ל (אז תעשיית הפאות קיבלה תנופה, והפאה נעשתה ל'מוצר אופנה'), כולן לבשו מטפחת או פאת קש (כלשון ר' דון סגל) והסתדרו עם זה יפה מאד, א"כ מה שייך לטעון שהיא גזירה שאין הציבור יכול לעמוד בה?

זאת ועוד, אילו הנשים תלכנה בגילוי ראש, הן יחטיאו את הרבים רק בהרהור ד'נתינת דעת', ועתה שהן הולכות בכיסוי ראש הן מחטיאות בהרהור ד'גירוי היצרין', כפי

שאמר הגר״ש ואזנר זצ״ל על פאות ימינו. א״כ אם הן בין כך החליטו לעבור על מצות כיסוי ראש, שילכו בגילוי ראש וימעטו את הכשלת הרבים הנוראה הנגרמת ע״י פאות אלו.

טענה כא׳ - הפסד ממון רב

יש הטוענים שהדבר נוגע לשלום בתי ישראל ולהפסד ממון רב.

<u>תשובה:</u>

כפי שכמה מתירים בעצמם כתבו שפאה הנראית כשיער היא באיסור פריצות, א״כ שלום הבית יושג דוקא ע״י ביטול הפאה, כפי שהעידו חז״ל ׳זכו שכינה ביניהם׳, ׳זכו׳ הוא מלשון זך, היינו, כאשר האיש ואשה נוהגים בקדושה, תשרה השכינה בביתם וממילא יהא להם שלום בית, ולא להיפך. גם הנסיון מעיד שכאשר פוגמים בקדושה כביכול עבור ה׳שלום בית׳, זה משיג את ההיפך, וד״ל.

לגבי הפסד ממון, יותר הפסד ממון יש בהתרת הפאה. וכבר שמענו על רבים וטובים שהפסיקו לתרום לקופת העיר ב״ב, מחמת שבאופן מוצהר היא נותנת לכלה 10,000 ש׳ עבור קניית פאה. ולא לזה כוונתם בנתינת התרומה.

טענה כב׳ - הרב אלישיב לא פסק לאיסור

יש הטוענים שיצא מהגריש״א זצ״ל רק ׳קול קורא׳, ולא פסק. ממילא ניתן להמשיך לחבוש פאות.

<u>תשובה:</u>

יצא מהגריש״א זצ״ל פסק הלכה ברור. ראׄ ספר ׳אגרות ריש״א דגלותא׳ סי׳ תלא, וז״ל: ״לבקשתם של כמה מחשובי הרבנים בגולת אמריקא, הנני שב לגלות דעתי כי לאור העובדות המעשיות שהביא הגראי״ד דינר שליט״א דיין בלונדון, אין להשתמש בפיאות נכריות העשויות משיער אדם שהובא מהודו כפי שפורסם דעתי על ידי ידידי הגר״י אפרתי שליט״א ביום כ״א אייר תשס״ד״. זאת מלבד מכתבו להגר״י בעלסקי (מובא ב׳אור ישראל׳ מאנסי שנה לו) ועוד.